

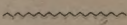

25

Æriens Saga.

Fortællinger fra Amerika

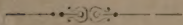
— af —

Aristofer Janson.

I.

Kvinden skal være Manden underdanig.
Kjærlighed paa Kofangeren.

PT
8902
P72
1885
v.1
GTU
Storage

Chicago.

Scandinabens Bogtrykkeri, 183-187 N. Peoria St.
1885.

BERKELEY, CALIFORNIA

THE GIFT OF

AMERICAN UNITARIAN
ASSOCIATION

OF BOSTON, MASSACHUSETTS

Præriens Saga.

fortællinger fra Amerika

— af —

Kristofer Janson.

I.

- I. Kvinden skal være Manden underdanig.
II. Kjærlighed paa Kofangeren.

Property of

CBSK

Please return to

**Graduate Theological
Union Library**

Chicago.

"Scandinaven"s Bogtrykkeri, 183, 185 & 187 N. Peoria St.

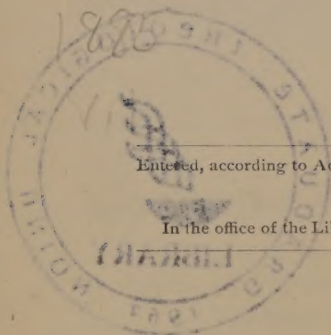
1885.

PT

8902

A72

1885

Entered, according to Act of Congress, in the year of our Lord 1885, by

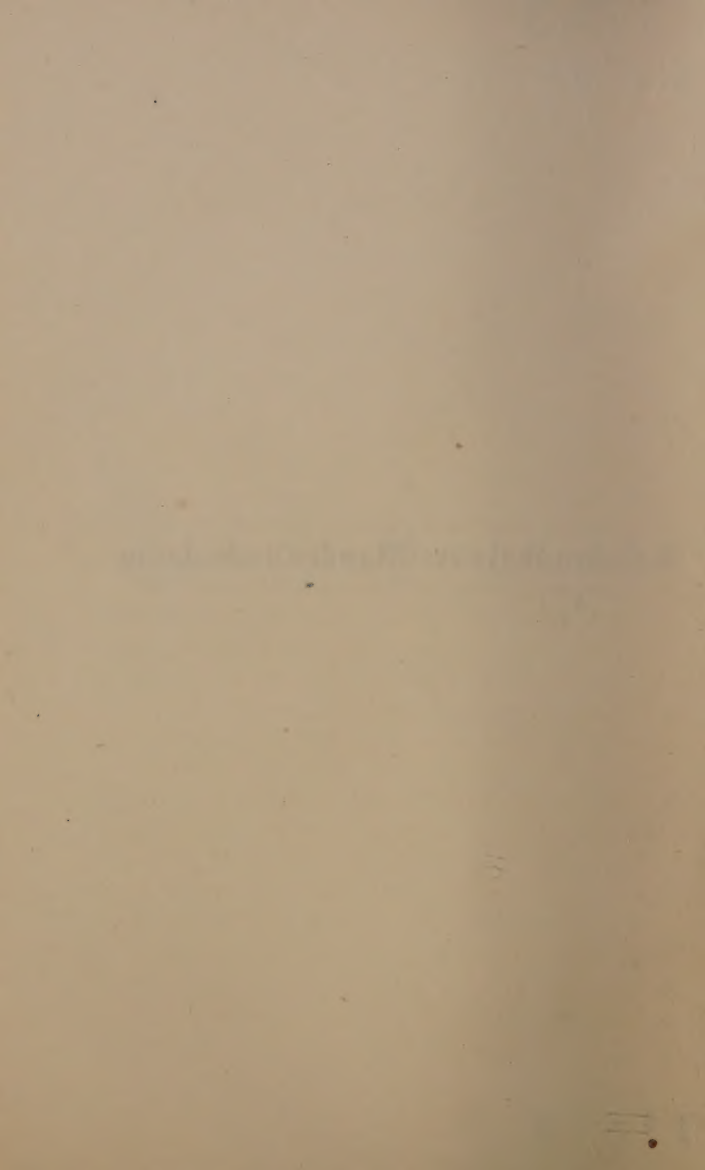
KRISTOFER JANSON,

In the office of the Librarian of Congress, at Washington, D. C.

P 938.3
J 267P

Kvinden skal være Manden underdanig

11534

I.

Kvinden skal være Manden underdanig.

I.

Hun var kommen af bedre Folk. Hendes Mo'r var en Embedsmands Enke, som flyttede paa Landet, fordi der skulde være billigere at leve. Børnene var dengang endnu smaa. Moderen havde ikke Raad til at holde nogen Privatlærer, saa maatte de lade sig nøie med den Smule Kundskab, som Almueskolen kunde meddele, og hvad ellers Moderen kunde lægge til af sit eget. Der var ogsaa en Folkehøiskole i Bygden, som de drog sig Nytte af. Men Slægtens Hjerner var udviklede til Tørst efter Kundskab, saa Emma slugte alt af Bøger, hun kunde faa fat i. Særlig længtede hun efter at læse og høre om fremmede Lande, da hun aldrig havde Haab om at se dem. Saa blev hun forelsket i Gaardsgutten. Han var en Husmandssøn, var straalende vakker, men havde ingen Ting lært. Emma var fin og spæd skjönt sund af Legeme, yndig og bly. Kanskø det var derfor hun følte sig tiltrukken af den spulmende Mandskraft hos denne sin Ven, som havde gjort hende saa mange Tjenester, skaaret Fløiter til hende og lært hende at gaa paa Ski. Ola havde og de mest spillende Dine og det stærkeste krusede Haar man kunde se. Han var velvokslen, kraftig og smidig og havde aldrig været en Dag syg. Han havde en Slægtning over i Amerika, som sendte ham "Skandinaven," og denne blev da hans anden Bibel. Han studerede den sammen

med Emma, hun forklarede et og andet ud af sit geografiske Forraad, og disse to byggede da sammen Lustkasteller om Livet paa Prærien og i Skogen og lagte sin Fantasi ind i de fremmede Forhold. Amerika blev et Foreningsbaand mellem dem, et Land for Frihed og Eventyr. Emma vidste godt, at Moderen vilde blive bedrøvet og sætte sig imod en saadan Forbindelse, og Amerika stod atter som den eneste mulige Løsning paa Forviklingen. Hun begyndte ivrigt men hemmeligt at studere Engelsk. Der kom jevnlig mere og mere skrigende Bekjendtgjørelser om alle de Herligheder, som ventede Emigranterne, nu da Jernbanerne havde aabnet det indre Lands Skatte. Længselen tog stærkere og stærkere Fart, bredere og bredere Vingslag, og Kjærligheden hidsede den. Saa fløi da disse to Unge som to letfærdige Fugle over Havet, efterladende et angerfuldt Brev, hvori de bønfaledt om Tilgivelse, og hvor hele Sagen fremstilledes. Komne paa Amerikas Jordbund opsogte de en norsk Præst og blev viede. Præsten oplæste hele det endeløse lutheriske Ritual om al den Forbandelse, som klæbde ved Ugjæstenden, at hun skulde føde sine Børn med Smerte, og at hun skulde være sin Mand underdanig, men Emma hørte paa det bare som en Susen i Træerne, der sang ind hendes Livs Lykke. De mærkede dog snart, at Bekjendtgjørelsen i "Skandinaven" havde sine "Menner," at ikke alt gik saa glat, som der stod beskrevet, men det var som Hindringerne bare sporede deres Mod. De levede lykkeligt som to Fugle paa Kvisten, elskede og sang og arbejdede af Hjertens Lyst. For den sidste Rest af Penge fra det gamle Land købte Ola sig et Spand Oksen, og nu bar det ud paa vilde Prærien med dem til deres ny "homestead."

II.

Hullet i Bækken med Bækken, som rinder lige forbi — Egget hvoraf senere Løghuset skal krybe frem — hvormeget af Farmerens Historie gemmer ikke det! Hvormeget af Bondens kraftigste Ungdom og gyldne Drømme har det ikke huset! Der hvor man stupende træt sank ned paa sin Halsfeng og drog Skindsfælden over Ansigtet, at det ikke skulde sne eller regne formeget paa En gennem det utætte Tag — der, hvor man ikke tog det saa nøie, om den iskolde Vind stod ind gennem den grise Dør og fik Fødderne til at stivne, mens Overtroppen stegtes ved den umaadelige Hede, som stod fra den lille Duv, pakket fuld af Hø; der, hvor det første og det andet Barn fødtes; der, hvor Møblementet bestod af et Bord, gjort af et gammelt Kæsfelaag, spigret fast i Beggen, samt af to Krakke med Fødder af krogede Trærødder, man har pløiet op fra Jorden; der hvor man lagde Grunden til al den Gigt og Rheumatisme, som paa den gamle Alder skal kroge Ryggen og gjøre Livet pinsomt, hvor det eneste, som skal holde Ens Mod oppe, er at se, hvorledes Farmen og dermed Velstanden vokser fra Aar til Aar; der hvor man saar ned sin Ungdoms Helse og høster igjen Frihed fra Næringslørd og materielt Grundlag for sine Børns Fremtid.

Man maa være ung og besjælet af Haab og Arbeidslyst for at holde ud et saadant Liv. De var det baade Emma og hendes Mand, og det gik. Han havde Husmands-Fordringer til Livets Behageligheder og de ere ikke store, hun havde Eventyrlysten og Følelsen af ubunden Frihed ved dette deres nye Liv fjernt fra alle Folk, henvist udelukkende til dem selv, boende som paa en Dase mellem Himmel og Jord derude paa den uendelige Brærie. Der

gik et Aar og to Aar og mange Aar; men saa begyndte Helbredden at slaa op for hende. For hvert nyt Barn de fik, blev hun svagere og svagere, blev hendes Pligters Byrde tyngre og tyngre. Livet herude havde ikke længer det nye fængslende, det blev den dagligdagse Bane, det blev bare Trældom uden Poesi. Hun tænkte paa sig og sine Veninder derhjemme, som sad og læste Bondenoveller og spærmede for Landlivets Idyl — af, de skulde komme her og forsøge. Det er en bekjendt og sørgelig Kjendsgjerning, at en hel Del af de Ulykkelige, som fylde Sindssygeanstalterne i Amerika, er Farmerkoner, der er blevne sindssyge af Overanstængelse. Religionen, som skulde holde dem oppe og give dem Trøst, er budt dem som en Skrækkens, som en Helvedes Religion istedetfor en Himlens, og Frygten for Helvede gjør det da af med den Smule Livskraft og sjælelige Sundhed, som endnu kan være igjen. Det er Konen, som maa op den iskolde Morgen og lægge i Ovnen; det er hende som maa skure de raa Gulve og holde Huset indvendig rent; det er hende som maa melke Kreaturene og stille med Fjøsset; det er hende, som maa drage Omsorg for Børnene og skaffe dem Klæder; det er hende som i Saaningens og Høstens Tider maa gjøre en fuld Kars Arbejde foruden sine øvrige daglige Pligter. Det kan holdes ud dette, hvor man har Raad til at holde Tjenestefolk, eller hvor Barneflokken er liten, men hvor dette ikke er Tilfældet, og Barneflokken vokser, mens Helbredden aftager, der dræber det i Tidens Længde. Derfor ser man saa mange Farmerkoner i Amerika blege, udslidte og rynkede før Tiden.

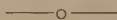
Emmas Mand kunde ikke forstaa, at man ikke kunde gjøre det samme Maal af Arbejde, naar man var syg,

som naar man var frisk; han kunde overhovedet ikke forstaa, at nogen var syg; thi han havde aldrig været det selv. Og naar da Emma en sjelden Gang beklagede sig og slog paa, at han maatte se til at skaffe hende en Tjenestepige, spurgte han hende, om hun var gal, om det var Frøken-Rykkerne, som stak i hende igjen, straks de fik lidt mellem Hænderne.

“Du vil vel snart have baade Bogn og Heste og Tjener bag,” sagde han. Da taug Emma; men nu følte hun stærkere og stærkere Dag for Dag Forskjellen mellem dem i Dannelsen, og hvad Lidelse den bragte. Hendes Mand havde ingen Ting lært, selvsølgelig havde han ingen Interesser. Hans eneste Lidenskab var, at bygge sig og sin Familie op til Velstand og Anseelse. Paa denne Lidenskab samlede han alle sine legemlige og aandelige Gøner, den gjorde ham baade gjerrig og smaalig. Nu da den første Elskovs Poesi var dunstet bort, stod han igjen som en kold og haard Egoist. Hans Naahed lod ham ikke føle hans Hustrus Savn af aandeligt Liv. Emma saa, at hendes Mand's eneste Maal var at samle Velstand ved Arbeide og Paapasselighed Nat og Dag. At fylde det Svælg, der skilte ham fra dette Maal, var hans eneste Tanke; han kunde med koldt Blod kaste ned i det sin Hustru og sine Børn. Al Ting blev vurderet alene i Forhold til det. Emma saa, at hun blev betragtet aldeles som et Arbeidsdyr, som en Ko eller en Hest, der værdsattes efter den Nytte den gjorde. Hun begyndte at føle sig ensom og grænseløs ulykkelig. Ikke et Liv at tale med, ikke en Avis eller en Bog at læse i, kun Trældom, en evindelig, glædeløs Trældom.

Stundom kunde man finde hende med en Melkekølle

eller en anden Ting i Haanden og med et aandsfraværende Blik sidde paa Bakken udenfor Huset og stirre ind i den nedgaaende Sol. Hele Sommeraftenens Unde var bredt over Prærien, det saftige, knæhøje Græs vaiede for den sagte Bris, Valmuer og brandrøde Liljer knejsede mellem al den grønne Oppighed, Smaafugle sad og vuggede sig paa Straaene, og Himmel og Jord søbte sig ind i en Raabe af bløde, skinnende Farver. Hvor her var deiligt! og dog saa hun ikke al denne Deilighed, som engang havde fængslet hende saa. Hun tænkte paa Mo'rs lune Dagligstue hjemme i Norge; hun saa den Gamle sidde der med sit Strikketoi og sine Brillen, hun tænkte paa sine Barnedrømme, paa Folkehøiskolen med sin Poesi og Sang, hun begyndte at nynne en af de Sange, hun havde lært der: "Jeg har baaet Værkens Binge" — og saa brast hun i Graad, i tung, bitter Graad, og hun syntes det var forfærdeligt at leve.

III.

Hullet i Bakken var forsvundet; selv Loghuset, dets Eftersølger, var omgjort til Ildhus, og som Vaaningshus prangede nu en hvidmalet Bygning med nærliggende Stald og Laave. Den øde Prærie var forvandlet til bølgende Hvede og Maisagre, Folk havde sætlet ind, mest Norske. Der var bygget et Skolehus, og man havde faaet norsk Præst. Emmas Mand var, som den første Setler paa Stedet, ogsaa den mest ansete, og Præsten regnede ham som sin høire Haand. Ola følte sig smigret ved al denne Tillid og sluttede sig ogsaa til Præsten helt og fuldt. Hans medfølte Snubhed fandt snart ud, at

Præsten var en Mand, han kunde bruge. Der fulgte flig Komando med ham, han holdt paa Auctoriteten og den "rene Lære." Jær likte Ola godt, at Præsten saa strengt prækede om Kvindens Underdanighed, og advarede mod disse Tidens oprørske Aander, der vilde forvrænge Herrens aabenbarede Ord og gjøre Kvinden til Mandens Lige.

"En ret Kvinde vil ikke vælge anden Stilling end den ydmyge under hendes Mands Herredømme, fordi den tilfredsstiller hendes Sjæls Trang, og fordi den er velbehagelig for Herren," sagde Præsten. Emma hørte en saadan Prædiken en Gang, og hun vidste altsaa, hvad hun kunde vente fra den Kant. Hun havde glædet sig saa til at Præsten skulde komme op, det var dog et dannet Menneske at snakke med — saa fik hun dette. Hun saa, at Præsten følte sig mere tiltrukket af hendes Mands Omgang end af hendes, ventelig fordi han kunde have ham i Kommunen. Saa blev hun taus. Hendes eneste Trøst var nu den, at Børnene dog skulde saa Anledning til at lære noget nu, da der var kommet "Common Skole;" saa kommer Manden en Dag hjem og siger, at Børnene skal tages ud af Skolen, fordi de bare oplærtes i Skøjerstreger og blev Hedninger der, det havde Præsten sagt. Man skulde se at saa en norsk Skole istand, hvor de kunde lære Katekismus og Pontoppidan som i det gamle Land. Emma vidste, det nyttede ikke at protestere. Nu skulde altsaa Børnene atter gaa for Lud og koldt Vand ligesom før; thi hun vidste, at denne norske Skole blev man aldrig enig om. Havde hun bare havt Tid, skulde hun selv læst med dem, men hun havde jo aldrig et Dieblifs Pusterum. Grædende tog hun deres engelske Bøger og gjemte dem i

en Kiste. Hun stjal sig til en og anden Stund at tage dem frem og stave med Børnene, men hvergang Manden eller Præsten kom, maatte de gjemme Bøgerne paa Loftet.

Det led nu mod Vinteren, man ventede de første Snestorme. Da var det en Kveld Ola blev længer ude end sædvanlig. Faretruende tykke Skyer havde samlet sig i Horisonten, skjønt Dagen havde været stille og klar. Man kunde alt i det fjerne høre som en dump Brølen af Stormuhyret, som kom for at kræve sit Bytte. Emma spejdede ængstelig ud Vinduet efter sin Mand og stængte Dørene; der begyndte alt Stormen at ruske i Huset. Endelig hører hun Træk af Menneſker udenfor og Lyden af Hestehov; hun aabnede Døren halvt paa Klem; der stod Ola holdende en Hest i Vidslet med den ene Haand og om Armen paa en Dame med den anden. Han stemmede Ryggen mod Vinden for at beskytte hende. Da han saa Emmas Ansigt i Dørspærken, raabte han med sine Yungers fulde Kraft: "Tag mod hende, saalænge til jeg faar bundet op Hesten hendes i Ly og støttet Huset med nogle Planker." Emma drog den forstrækkede og skjælvende Dame ind, og Ola forsvandt bag Huset. Damen sank ned paa en Stol ved Ovnen, og det var med Rød og Reppe hun fik fortalt, at hun var paa Reise til en Broder, som eiede en Farm en 12 Mile vestenfor. Hun var bleven overrasket af Stormen paa Prærien og havde vist været omkommen, havde ikke Emmas Mand været i Nærheden og hørt hendes Raab. Kjøretøiet var blæst overende, og det ene Hjul knækket. Ola havde da spændt Hesten fra og mere baaret end ledet hende hid. Hun kunde ikke noksom rose hans Hjælpsomhed og Kraft. En Stund efter kom Ola ind.

"Du har vel stelt Kreaturerne til Ratten?" spurgte han barskt og kort.

"Jeg har ikke ruffet saa langt," svarede Emma stilfærdigt, "det er desuden ikke Tiden endnu."

"Men ser du da ikke det ryger op en Snestorm Kjer-
ring — den kan gjerne vare baade et og to Døgn. Fort
ud, før det blir for sent."

"Kunde ikke du hjælpe mig, saa gik det fortere," sagde Emma.

"Hjælpe dig? Jeg har min Sæl nok med at støtte
Huset, at ikke baade du og Ungerne skal blæse ned i Nat."

Dermed forsvandt han atter, Emma tog skyndsomt
sine Melkebytter, og bad den Fremmede om Undskyldning
samt om at laase Døren efter hende. Den Fremmede
gjorde saa, satte sig derpaa hen til Døren atter, saa sig
rundt om i sit nye Tilflugtssted og opdagede nu en tre-
fire forfækkede Barnehoveder tittende paa sig fra for-
fjellige Senge og bag Hjørnestabet. Den mindste be-
gyndte at storhyle og blev hysjet paa af en af sine Smaa-
sødsfende, som laa med hende. Damen var netop paa Bei-
hen til hende, da hun hørte et heftigt Dunk imod Døren
og et svagt Skrig. Hun saa ud Vinduet. Emma laa
foran Døren besvimet med sin Bytte i Haanden. Vinden
havde kastet hende tilbage, før hun naaede Hjørset. Da-
men aabnede Døren, hele Stormen stod hylende ind, alt
af løst i Bærelset hvirvlede rundt, Tallerknerne ramlede
ned af Hylben, Gryderne af Døren, Ungerne ramskreg;
hun fik draget den Bevidstløse ind, men Døren var det
hende ikke muligt at faa igjen. Hun raabte paa Hjælp,
men den hvinende Vind overdøvede alle hendes Anstræn-
gelses. Da kom Ola. Han maatte lægge sig ned paa

Fire og fryde for ikke at blæse bort. "For Guds Skyld luk Døren igjen," raabte han før han endnu var kommen igjennem den. "Jeg kan ikke," raabte den fortvivlede Dame og rev og rev i med sine uvante Hænder. Da tog Ola Tag. Han passede paa, mens Stormen drog Manden. Med et Sæt var Døren i og Skaaden for. "Og nu Lemmerne for Vinduerne!" "Men se paa hende der," raabte Damen og pegte paa Emma, som endnu laa paa Gulvet med sine Bytter klampagtig i Haanden. "Lad hende ligge, Livet først," svarede Manden og især med Vinduerne. Snart var Værelset mørkt som i en Grav. Lampen blev tændt, og man sad bare og ventede paa, at noget skulde hændes. Ola havde reist Emma op, og Damen havde vasket hendes Tindinger med Vand og Godike samt vasket et Saar i Hovedet, hvorfra der flød Blod.

"Gav du saa Kjørene?" var det første, der mødte hende, da hun slog Dinene op. "Nei," svarte hun mat. "Saa for Fanden," udbrød Ola og kradsede sig i Hovedet. Han havde flere Gange Haanden paa Dørklinken, om han skulde forsøge at naa Stalden, men nei — det gik paa Livet løst — og selv om han naaede frem vilde han ikke kunde naa tilbage. Han måtte give det op og lade det staa til. Stormen tog til, Vinduerne klirrede, og Huset rystede og stønnede i alle sine Sammenspinninger. Det havde lagt sig til med Snefave ataat, saa man ingenting kunne se uden en hvid pidskende Skodde, som naaede fra Himmel til Jord og hvirvlede sig om alle Gjenstande.

"Gud hjælpe alle dem, som er ude," sukkede Emma.

"Gud hjælpe dem, som er inde ogsaa," svarede Ola,

“op med Kjælberlemmen, lad os faa Børnene ned i Kjælberen.” De flyttede nogle Træbænke og Sengklæder ned i Kjælberen og bar saa Børnene ned. Dervede i det fugtige Hul med en kvælende Ds af alle Slags Madvarer var det alligevel tryggere, man hørte ikke saa meget til Stormens skjærende Hvinen, følte ikke saa meget til Stødene, der ligesom løstede Huset fra Grunden og satte det ned igjen. Saa sad de da trykkede sammen herne og lyttede og lyttede. Ingen var istand til at tale om noget andet end Stormen. Hørte de et eller andet usædvanligt Brag, undredes de paa, om det var Stalden som gik, eller Høstakkene, eller Naboens Farm. Børnene skreg efter Vand og Mad. Ola maatte liste sig forsigtig op og bringe det ned; man turde ikke gjøre op nogen Varme. Et Døgn sad de nede i Kjælberen. Børnene laa dels paa Bænken, dels sammenkrøbne paa Mammās Fang. Da var det som Stormen sagtnede saa meget, at man kunde vove sig op uden Fare og faa kogt lidt Mad. Man vidste ikke, enten det var Nat eller Dag, det var lige mørkt. Men endnu var det umuligt at vove sig ud, Dørene var aldeles tilføgne, og den hvide, hvirvlende Skodde vedblev, saa man hverken kunde finde Vei eller Sti. Imellem Bindstødene kunde de høre de saare Støn af de forfæmte og sultne Kreaturer ude i Høset. Hver Gang de lod sig høre, for der som en nervøs Trækning gennem Ols Krop; han reiste sig, gik urolig op og ned og smaa-bandede. Flere Gange forsøgte han at komme ud, hver Gang maatte han opgive det. Det led alt paa det tredie Døgn, og endnu hvirvlede Sneen lige hvid derude, endnu hørte de den uhønlige Hølen af Stormen. Vandbeholdningen havde sluppet op, men de slog Hul paa Ruden.

og tog af Sneen udenfor. Lemmerne vare blevne fjernede, saa man saa, hvorledes Sneen havde lagt sig som en beskyttende Vold om Huset, aldeles begravet det. Endelig, paa det fjerde Døgn blev alt stille og Himmelen klarne. Men hvorledes komme ud? de maatte aabne Døren, og med Øks, Spade og Grev bore sig en Gang i Retningen af Stalden og Fjøsset. Ola arbejdede feberagtigt, og de andre hjalp ham, men det var, som det var besluttet at han skulde ødelægges denne Gang. Først den femte Dags Kvæld naaede han frem. Døren gik indvendig udad, det var umuligt at komme ind den Vei. Ola maatte op paa Taget, hugge sig Hul og hisse sig ned igjennem ved et Loug. Det var saa betænkelig stille derinde. Damen og Emma var gaaede ind igjen i Huset for at tilse Børnene og sætte paa varm Drikke til Kreaturerne. Da kommer pludselig Ola ind aldeles ligbleg, hans Næsebor dirrede, Læberne var hvide, og der stod formelig Skum om Mundvigerne. Hans Pine funkede uhyggeligt, hans høire Haand var knyttet. Da han kom imod Emma, fik hun en pludselig Angst over sig, at nu vilde han slaa hende ihjel. "Fire Rjor styrtede paa Baasen, de øvrige holder paa at krepere, og det alt sammen bare for din Skyld, din Bytrave!" Der løstede han den knyttede Haand. "Ola!" raabte hun og strakte Hænderne afværgende mod ham. Der faldt Slaget, saa hun sank i Kne, og da det første Slag var faldt, var det som en Skranke var brudt, der regnede Slag over hende, og jo mere han slog, jo sintere blev han. Den fremmede Dame kastede sig imellem og rev i ham. "For Himlens Skyld Mand! er De gal? De myrder hende!" raabte hun. Ola kastede den Fremmede som en Bot tilside og

brølte: "gaa væk siger jeg! gaa væk! Pas De Deres egne Affærer, eller ved Gud, det skal gaa ligedan med Dem." Han tog Emma i hendes Haarfletter, drog hende over Gulvet og spændte hende ud af den aabne Dør. "Se saa, nu kan du se til at saa Liv i Kreaturerne dine!" raabte han. Saa rev han sig i Haaret. "Ruineret! ødelagt! Alle Korn- og Høstakkeene hvirvlet væk!" Han brast i voldsom Graad, skyndte sig ud den anden Dør og viste sig ikke hele Dagen.

Den fremmede Dame stod som forstenet, saa skyndte hun sig ud, tog den stakkels forslaaede Skabning, som laa der, drog hende ind, badede hendes opsvulmede og forslaaede Ansigt og fik hende i Seng. Hun vidste ikke, om Emma var ved Sands og Samling, hun bare laa og stønnede: "lad mig dø!" Den fremmede Dame sølte med engang sliq Medlidenhed med denne stakkels Kvinde, at hun skulde givet hvad det var for at lindre hende. Grædende lagde hun sit Hoved ned paa Emmas Pude, i hendes Arm og klappede hende paa kinden. Der opstod en stille Forstaaelse mellem dem, et inderligt Venstreb, uden at der var talt et Ord. Den Fremmedes fine, taftfulde Omsorg gjorde Emma saa godt; hun sølte, at her endelig var En, som kunde og vilde forstaa hende.

Emma blev liggende flere Dage. Damen havde taget Vagt ved hendes Seng og veg ikke fra hende. Hun byttede stadig Bandklude paa hendes opsvulmede Rinder og Læber. Emma forsøgte flere Gange at tale, men det smertede hende for meget. Saa saa hun bare paa den Fremmede med Dinene fulde af Taknemmelighed og tryktede hendes Haand. Ola sneg sig om halvt skamfuld og dog igrunnen med indædt Harme. Han saa flere Gange

bort paa Sengen, hvor Emma laa, men han turde ingen Ting sige eller gjøre, saalænge den fremmede Dame sad der som hendes beskyttende Engel. Han havde i al Stilhed faaet fat i en Kone til midlertidig Hjælp.

Endelig kom Dagen, da Emma og den Fremmede rigtig fik tale ud til hverandre. Damen var det som begyndte, hun saa at det var dette, Emma længtede efter.

"Har De haft det længe saadan?" spurgte hun høi-
stende og saa paa Emma med kjærlige Bine.

"Det er første Gang han har lagt Haand paa mig, det blir ikke den sidste," svarede Emma.

"Men hvorfor blir De da hos ham?" spurgte Damen. Emma saa aandsfraværende ud for sig. "Hvor skal jeg gaa hen?" svarede hun trøstesløst.

"Har De ingen Slægtninge eller Venner her i Nærheden?"

"Jeg har en Bro'r i Minneapolis, men jeg har ikke seet ham, siden han kom til Amerika."

"Saa reis til ham, jeg vilde aldrig i Evighed taale sliig Behandling."

"Taale?" gjentog Emma og smilte bittert, "spørg Præsten."

"Præsten?"

"Han siger vi skal bære vort Kors og tie stille."

"Men han forsvarer da ikke Mishandling?"

"Jeg ved ikke, men det er vel saa det skal være, naar det er ægte kristeligt."

Damen saa forundret paa Emma. Denne mødte ikke hendes Blik, men Damen lagde Mærke til det Udtryk af formeligt Had, som spillede om Emmas Mund. Efter en Pause optog den Fremmede atter Samtalen.

"Hvorledes kunde De," sagde hun, "som jeg forstaar er en dannet Kvinde, tage en saadan Mand? ja undskyld jeg spørger saa ligesvem, men jeg vilde saa gjerne gjøre noget for Dem."

Der kom Taarer i Emmas Dine. "De kan tro, han var vakker," sagde hun, "og god — og i den Alder —"

Og nu fortalte Emma, afbrudt af Hulten, hele sin Livshistorie. Der lagde sig sliq Blødhed i Stemmen og sliq Beltalenhed i hendes Sprog, da hun afmalede sine Ungdoms glade Dage hjemme hos Mo'r og sine Drømme der i den deilige Dal. Den fremmede Dame sad og lyttede og strøg hendes Haand, som laa paa Tæppet. Og saa skildrede Emma sit Liv ude paa Brærien til denne Dag.

"Stakkels, stakkels Dem!" sagde Damen, "jeg vilde været død for længe siden."

"Og dog mener han ikke at være grusom," begyndte Emma igjen, "han bare ikke forstaar bedre. Han forstaar ikke, hvor slidende Omsorgen er for at holde Huset rent og i Orden, især naar Børnene striger og river og slider i en fra alle Kanter. Og hvis han bare ikke vilde drive mig saa, hvergang jeg har faaet en Viden. Jeg forsikrer Dem, jeg har ligget saa svag, jeg synes ikke jeg kunde røre mig, jeg har været som sønderslagen i alle Led og Lemmer, og dog har han jaget mig op den tredje Dag og trunget mig til at gjøre en fuld Dags Bliqt. Jeg har vaklet og neppe kunnet slæbe mig afsted med de tunge Bandbytter, men jeg har maattet gaa i Tjøsset og løfte paa alle de tunge Ting i Huset. De kan vide, hvor det har svækket mig. Og naar jeg har bedet ham om Barmhjertighed, og sagt jeg ikke har kunnet mere, saa har han

svaret: "Jeg saa ikke andet end at min Mo'r altid var oppe den tredie Dag og aldrig jagde et Mus, men I Byfolk skal gjøre sli^g Stas af sli^g en Historie og nytte Leiligheden til at ligge paa Padsiden. Vi Farmere har ikke Raad til sli^gt."

"Det Affskum!" udbrød Damen.

"Han ved ikke af, hvor grusom han er," svarede Emma, "tro mig paa det. Naar jeg endda bare havde ha^{vt} et Menne^ske at tale med, En som kunde forstaa mig! men Farmerkonerne her er opvante i sli^ge Trællevillaar hjemmefra og tror ikke Livet kan være anderledes, thi Jorden er jo en Jammerdal."

"Gud ja — jeg føler hvor ensom De har været."

"Harde jeg endda ha^{vt} en Bog, jeg som havde sli^g Læselyst; men vil De tro mig, jeg har ikke ha^{vt} en Bog uden Bibelen og Salmebogen siden jeg kom til Amerika, jeg regner ikke Børnenes Skolebøger."

"Er det muligt?"

"I de første Aar savnede jeg det heller ikke, alt var saa nyt, og vi havde bogstavelig aldrig Tid — bestandig noget at bryde og rydde og bygge op, og Arbeidet gik ogsaa som en Leg. fordi jeg var frisk og rask. Det er Børnene, de velsignede Smaa, som har stjaalet Livskraften fra mig."

"Men her i Landet, hvor det vimler af Aviser og Bøger og Tidsskrifter og Kræmmere, har da ikke noget af dette forvildet sig op til Prærien?"

"Vi faar jo ikke Lov til at læse Engelsk, der advares fra Prædikestolen mod de amerikanske Tidsskrifter og Aviser som indeholdende Fritænkeri. Og jeg har aldrig ha^{vt} en Skilling til min Raadighed at lægge bort i saa-

dant noget. Vi gjætes som en Flok umyndige Faar af Præsten, og der pases nøie paa, hvad der læses og hvad der yttres."

"Er det da den lutherste Lære, Præsterne er saa bange for skal gaa tabt?" spurgte Damen.

"Det er vel det — og alligevel er det ikke det, for der er saa mange lutherste Lærere; vi har nu bare fem, og alle skjelder de hverandre ud for Kjættere."

"Men vil ikke Common-Skolen gjøre Ende paa dette Afstængelses-System?"

"Common-Skolen, ja naar de bare fik Lov at bruge den."

"Faar De ikke Lov at bruge den, siger De?"

"Nei Præsten faar dem at tage Børnene ud. Saa har han gjort med mine."

Emma begyndte atter at græde ved Tanken.

"Jeg forsikrer Dem," fortsatte hun, "her er store lange Gutter, fødte og opdragne her i Landet, som endnu ikke forstaar et Ord Engelsk, som ikke ved at greie sig, naar de kommer ud mellem Folk."

Den fremmede Dame sad en Stund estertænkfuld. "Jeg takker Dem for, hvad De har fortalt mig," sagde hun, "jeg havde aldrig Anelse om noget slikt. Men for at komme tilbage til Dem, saa tror jeg Kvinderne selv maa for en Del have Skyld i det Tryk de lider under."

"Hvorledes det?"

"Fordi de taaler det, fordi de ikke opponerer."

Emma rystede paa Hovedet. "De kjender lidet til, hvorledes vi har det. Hvis vi vilde forsøge, blev det bare værre."

"Jeg undres paa det. Forsøg — reis fra ham."

"Og Børnene?"

"Han er dog ikke grusom mod Børnene, er han?"

"Nei ikke anderledes, end at han bruger dem til Arbeide, saa meget som han kan komme til."

"Arbeide har de godt af."

"Men hvorledes skulde jeg komme bort, jeg har ingen Penge."

Den Fremmede tog op sin Pengebog og lagde en 10-Dalerseddelt paa Sengen. "Jeg vil ikke byde Dem noget for den Gjæstfrihed, De har vist mig i disse Forsædelsens Dage, thi jeg ser, at det vilde fornærme Dem. Men vil De tage mod denne Hjælp netop til det Diemed, vilde De gjøre mig en Tjeneste. Det vil være nok til derfor at komme til Deres Broder i Minneapolis."

Emma bøiede sig frem og kyskede Damens Haand.

"Bruger jeg dem ikke, skal jeg sende dem tilbage," hviskede hun, "men jeg venter i længste Laget."

Det gik i det samme i Døren, Emmas Haand lukkede sig hastigt over Pengeseddelen hun havde i Haanden, thi det var Ola, som kom ind. Han syntes at have taget en Beslutning, thi han gik lige hen til Sengen.

"Er det Meningen du vil ligge Næret rundt?" spurgte han.

Den fremmede Dame saa op. "Naar De vil behandle Deres Hustru som et Arbeidsdyr, saa faar De sørge for ikke at prygle hende, saa hun blir udgytig til Arbeide," sagde hun.

Ola saa forbauset bort paa Emma, men Emma lukkede Pinen. Derfra stirrede han paa den fremmede

Dame, der imidlertid ikke lod sig forkynte. Slige Ord var aldrig horte før i hans Hus.

"Var jeg som Dem," vedblev Damen, "vilde jeg stamme mig som en Hund og paa mine Knæ tigge hende om Tilgivelse. Var jeg som hende, vilde jeg ikke et Dieblit blive i Deres Hus, det forsiktrer jeg Dem, det vilde ingen amerikansk Kvinde blevet."

"Nei det tror jeg gjerne," svarede Ola, "men vi er Gudst Lov Norske endnu."

"De skulde stamme Dem, stor og stærk Mand De er, at bruge Deres Magt paa en værgeløs Kvinde, som ovenikjøbet er Deres Børns Mo'r og offrer alt for Dem," fortsatte Damen.

Ola gjorde en harmfuld, utaalmelig Sving paa Hælen og gik ud. En Stund efter viste han sig udenfor med Damens Hest spændt for en Langslæde.

"Skydsen er færdig," sagde han idetsamme, han kom ind. Deres Hest har ingen Nød lidt, den har spist sig ind i min Høstak og havt det bedre end vi, og Deres Bror er kanske mere lysten paa at høre amerikanske Prædikener end jeg."

"Reis ikke, reis ikke!" udbrød Emma i Sjæleangst og reiste sig halvt i Sengen.

"Du mener da ikke sligt Emma," sagde Ola forbauset og stamfuld.

"Nei jeg reiser ikke, før De lover mig ikke at røre hende," raabte Damen og stod færdig at sætte sig til Modværg.

Ola lo. "Det skulde vel ikke være saa farlig en Sag at sætte Dem ud i Slæden," sagde han foragteligt, "men jeg kan jo gjerne love det. Det blev jo haardere end jeg

mente, men jeg var fint og lyde vil jeg Kvindfolkene skal gjøre. Der skal bare være en Vilje i mit Hus."

Den fremmede Dame tog paa sig sit Reisetøj. Saa bøiede hun sig over Emma, kyskede hende paa Kind og Pande og hviskede hende noget i Øret. "Jeg kommer indom igjen før jeg reiser," var hendes sidste Ord.

"Det skal vi blive To om," mumlede Ola, idet han fulgte hende ud og viste hende Veien, hvor hun skulde kjøre.

IV.

Nogle Dage senere bankede det paa Præstens Dør, og ind steg den fremmede Dame, som havde været en ufrivillig Gæst i Ols Hus. Hun blev vist ind paa Kontoret, hvor Præsten sad og skrev paa sin Prædiken til næste Søndag. Han vendte sig i sin Stol og reiste sig hilsende.

"Jeg er Søster til en af Farmerne her, Amerikansen, som bor nede ved Elven, og jeg er gift med Skole=superintendenten for dette Distrikt," sagde Damen.

"Ja saa, vær saa artig, sid ned. Er der noget, hvor=med jeg kan være Dem til Tjeneste?"

"Jeg hører til min Forbauselse," sagde Damen og satte sig, "at næsten alle norske Børn er tagne ud af Com=mon=Skolen, og at dette skal skyldes Deres Paavirkning. Er det sandt?"

"Jeg raader ikke for Bøndernes Børn," svarede Præ=sten, "men jeg føler det som min Pligt at sige mine Sognebørn min Mening i et saa vigtigt Spørgsmaal, og den er ikke gunstig for Common=Skolen. Jeg vil frem=

deles af al Magt advare dem for at sende sine Børn did, fordi jeg oprigtig talt tror, de tager Skade paa sin Sjæl der."

Damen satte nogle forbausede Dine op. "Jeg begriber Dem ikke," svarede hun bare.

"Jeg skal forklare mig nøiere," svarede Præsten overlegent sikker. "Efter min Formening er enhver Skole, som ikke er grundlagt paa Religionsundervisning, en Hedningeskole og burde være en Vederstyggelighed for de Kristne."

"Men hvorledes kan da Common-Skolen besatte sig med Religionsundervisning i et Land, hvor et Barn kommer fra et katolsk Hjem, et andet fra et reformeret, et tredje fra et lutherisk o. s. v. Det er netop Common-Skolens Ure, at den, med Uerbødighed for Religionens fælles Principer, dog ikke paatvinger nogen enkelt sin særegne Opfatning."

"Jeg indrømmer fuldkommen, at en fælles Religions-skole i dette Land er en Umulighed, at det altsaa er retfærdigt, at Common-Skolen er bekjendelsesløs," svarede Præsten, "men derfor blir ogsaa en fælles Skole her i dette Blandingsland en Umulighed. Hvert Kirkesamfund faar holde sine Særskoler, hvis de agter noget værd den Bekjendelse, som er arvet fra Fædrene."

"Men denne Særskole kommer jo ikke, I har jo endnu ikke faaet nogen istand? og imens vokser Børnene op i Vediggang og Uvidenhed. Er det da bedre, end hvad Common-Skolen kan byde?"

"Af de to Under vælger jeg helst, hvad De kalder Uvidenheden og Vediggangen — den sidste er der forresten liden Tid til paa Prærien — thi holdes Børnene borte,

faa holdes de ogsaa fri for aandelig Smitte. Og hvorledes kan de andet end smittes aandelig, naar de skal sidde paa Bænk med katolske Børn, med Baptisters Børn osv., og paa samme Tid maaske have en ren Fritænkter til Lærer. De vil i alle Tilfælde let kunne blive mistænkelige og tvivlende ligeoverfor deres eget Samfunds Betjendelse, og saaledes komme paa den Vei, der fører til Fortabelse."

"Mener De da virkelig, Hr. Pastor, at Deres lille-bitte Samfund, som vi Amerikanere neppe kjender af Navn, er det eneste, som har den rene Lære?"

"Hvis jeg ikke var overbevist om det, Frue, saa stod jeg ikke som Præst i dette Samfund," svarede Præsten overlegent stolt.

"Men om Eders renlærige Børn kan undgaa Kammeratskabet med alle disse forskjellige Rjætterbørn paa Skolen, saa vil de jo aldrig kunne gjøre det i Børnenes Ungang og Leg uden for Skolen, saalænge disse Børn bor i samme County. Og kan det skade Børnenes Lutherdom, eller hvad det nu er, at de lærer Regning og Geografi og at de læser sit nye Fædrelands Sprog? Religionen bør dog nærmest være Hjemmets Sag og Præstens. Og netop det, at de omgives andre Sekters Børn, kunde øve dem op i Respekt for anderledestroende, øve dem i kristelig Toleranse."

"Vi har forskellige Meninger om dette, Frue. Efter min Mening bør enhver sand, levende Troende være intolerant, thi er hans Tro ham en Samvittigheds-sag, maa han affsky de andres som en Bildfarelse, maa det være ham om at gjøre at faa andre over til sit Standpunkt istedetfor at gaa paa Afford med dem. Og for mig staar enhver religionsløs Skole som en religions-nedbrydende

Skole. "Hvo som ikke er med mig, er imod mig," siger Kristus. At henvise Religionen til Hjemmene er bra nok, men vi ved jo alle, hvorledes de fleste Hjem er, og Præsten maa have en Grundvold at bygge paa, som han ved er paalidelig, og denne Grundvold kan kun en Religions-skole lægge."

"Men betænk De da ikke, at disse Børn, som skal opdrages, skal blive amerikanske Borgere? Bør de da ikke oplæres til Pligter mod deres nye Fædreland, bør de ikke lære dette Lands Sprog og Institutioner at kjende?"

"Man har først og fremst Pligter mod sin Gud og sin egen Sjæl, Frue, dernæst Pligter mod sin egen Race og sit eget Sprog. Og netop fordi Eders Lands Mandsliv er blandet op med en Masse fritænkteriske Elementer, netop fordi godt og ondt faar gro op her ukontrolleret i ubunden Frihed, netop derfor blir ogsaa Eders Sprog Kanaler, der vil tilføre vort Folk mange sjælefordærvende Tanker og Tendenser, som man helst bør ønske borte."

"Men ser De da ikke, at det er en politisk Forbrydelse at benytte et fremmed Land som en god Melkeko, som I kan tappe og tappe uden at give noget igjen. Amerika gir Eders fattige Arbeidere Mad, Klæ'r, Velstand og Frihed; og hvad giver I igjen, naar I stænger dem borte fra vort Mandsliv og vort Sprog?"

"Vi dyrker Eders Vildnisser og Prærier," svarede Præsten, "vi skaffer Eders Jernbaner Fragt og Eders Møller Lømmen og Korn."

"Fordi I selv har Fordel af det," afbrød Damen; "men i grunden lærer I Eders Folk op til at foragte og hemmelig afstykke deres Velgjørere."

"Det er Deres Side at se Sagen paa, ikke min," svarede Præsten.

"Jeg er forbauset over hvad jeg har hørt," sagde Damen, "og jeg takker Dem for den Uforbeholdenhed, hvormed De har udtalt Dem. Jeg tager nu ikke i Betænkning at udpege Deres Samfund som et af de farlige Elementer i vort Besten, som man bør holde Die med."

"Jeg takker Dem for, at De vil værdige os saa megen Opmærksomhed," sagde Præsten med en ironisk Bøining af Hovedet.

"Hvorfor jeg egentlig bragte denne Samtale paa Bane," fortsatte Damen uden at lade sig anfægte, "var, at den angik en ny norsk Ven af mig."

"Ja saa — — og hvem er det?"

"Det er Farmeren Ola Moens Hustru — De kjender hende?"

"Ja lidt — hun er ellers ikke af de meget talende."

"Fordi hun er for klog og for dannet til at føle sig hjemme i de Uvidenhedens støvede Kroge, som De anviser Deres Landsmænd til Opholdssted. Men hun lider ved dette."

"Ja saa —?"

"Hendes Mand har tvunget hende at tage deres Børn ud af Common-Skolen, og de har ingen anden faaet isteden. De vokser op i den tykkeste Uvidenhed."

"Det gjør mig ondt for dem, jeg haaber vi skal saa snart vor egen Skole istand."

"Det har De haabet alt i flere Aar. Men dette er ikke det eneste Klagemaal, hun har at fremføre. Ved De, at hendes Mand mishandler hende?"

"Det tror jeg dog ikke — jeg har altid lært ham at kjende som en særdeles agtværdig Mand."

"Nei, der har vi det; I tror aldrig Klagemaal, naar det kommer fra Kvindens Side; men jeg har seet det med mine egne Øine." Og Damen fortalte, hvad hun havde oplevet.

"Det bedrøver mig meget at høre," sagde han, "og jeg skal tale til ham om det. Men har hun ikke en lidt trodsig og opstædig Natur?"

"Hendes Feil har været, at hun har været for lidet trodsig og opstædig, det vil sige, hun har taalt, at han tyranniserer hende," svarede Damen.

"Ingen Kvinde kan være for taalmodig" svarede Præsten.

"Jo, naar Taalmodigheden nedværdiger hende og skader de andre. Jeg kjender nok Eders barbariske Ideal af en Hustru, hende, som skal være Mandens Opvarteriske."

"Der maa dog være en Overordnet i Huset, en Vilje, og nu har engang baade Samfundssordenen og Skriftens klare Bidnesbyrd givet Manden denne Plads. Vilde det blive bedre, tror De, om Forholdet blev omvendt, saaledes som jeg hører, det skal være Mode nu, at Manden skal være Hustruens Opvarter? Han kommer ind træet af sit Dagverk, mens hun har siddet i sin Sofa og læst Romaner, og saa hedder det: Tom! hent Vand! Tom, saa Varme i Dønen! Tom, sæt Kjedelen paa! Tom, børst mine Sko! Tom, pas Baby'en!"

"Slige Kvinder er vist til alene i Deres Fantasi, Hr. Pastor," svarede Damen koldt. "Paa den Maade søger I at fejle bort med Karikatur og Spot et alvorligt Sam-

fundskrav. Men vent kun — Tiden vil lære Eder andet."

"Saa faar vi allsaa vente paa Tiden," sagde Præsten overlegent.

"Jeg vil ikke indlade mig her i nogen Disput om Kvindens Rettigheder, jeg kan tilstrækkelig udenad alle Eders Ræsonnements; men jeg vilde blot henlede Deres Opmærksomhed paa Emma Moens forladte Stilling og bede Dem, som er den eneste dannede Mand her mellem Norsterne, at hjælpe hende."

"Jeg skal undersøge Sagen og gjøre mit Bedste," svarede Præsten.

"Og saa maa De undskyldte, at jeg har optaget Deres Tid," sagde Damen og reiste sig.

"Ingen Marsag — det har været mig interessant at gjøre Deres Bekjendtskab." Præsten fulgte Damen til Døren, hjalp hende i Stæden og hun førte bort.

Han fik siden mere end en Gang Anledning til at huske paa denne Samtale.

V.

En Tid efter mødte Præsten Ola.

"Du Ola," sagde han, "der var en Ting, jeg gjerne vilde tale med dig om. Er det sandt du mishandler din Hustru?"

Ola blev rød i Ansigtet og stod en Stund stille.

"Siger man det nu," sagde han og satte op et uskyldigt lidende Ansigt.

"Ja, du skal have slaaet hende."

"Har hun været hos Dem og flaget," spurgte Ola og saa hvast paa Præsten.

"Ikke hun — men det kommer jo ikke Sagen ved — Tingen er, om du virkelig har gjort det?"

"Ja Gud bedre mig saavist," svarede Ola og der brød sig noget op i ham som Graad, "men Præsten ved heller ikke, hvorledes det Kvindfolk daglig prøver mig. En Farmer skulde aldrig gifte sig med andet end et stærkt Kvindemenneste, som kunde taale at arbejde. Konen min glemmer aldrig, at hun har været Frøken, ser De, og saa holder hun sig for god baade til det ene og det andet."

"Men derfor bør du dog ikke mishandle hende."

"Nei det er sandt — jeg blev sint, og saa styrte jeg mig ikke selv," snussede Ola, "men Præsten maa tro det er ikke saa greit, naar man har trættet og arbeidet og endelig faaet sig frem saa vidt, at det gaar, saa med engang at miste alt igjen bare for hendes Trodsighed og Efterladenhed."

"Hvorledes det?" spurgte Præsten forbauset.

"Jeg havde udtrykkelig sagt, hun maatte vande og stille Kreaturerne, før Stormen kom — men mener De hun havde gjort det? Saa da alt er forbi, finder jeg 4 af mine bedste Kjøer styrtede paa Baasen, foruden det at Halvparten af min Avling reiste. Sligt freperer En det, Præst, og saa blev jeg sint og sansede mig ikke, men slog til hende — det er sandt det."

"Man bør altid søge at beherske sig, Ola, og det gaar dog ikke an — —"

"Nei, nei, men Præsten skulde — —"

"Kaniske Arbeidet er hende for tungt?" afbrød Præsten. "Det er ikke alle, som taaler lige meget, ser du."

"For tungt!" udbrød Ola, "nei da skulde Pastoren se, hvor min Mo'r maatte arbejde, det var anderledes det, men hun gif stille med det, og jeg hørte aldrig et Mut fra hende. Og saa er det juusom jeg synes, jeg har hørt Præsten selv præke om det, at Kvinden skal være Manden underdanig."

"Naturligvis, men derfor bør Manden bruge sin Ret med Klogskab og Maadehold."

"Men naar hun nu slet ikke vil lyde — hvad saa?"

"Kom, vi skal gaa ind og tale med hende," svarede Præsten, da de netop var ved Ols Gaard.

Emma var inde i Stuen og holdt paa at bynte Klæder til Strygning. Hun bar endnu blaa Mærker i Ansigtet efter sin Husbonds Næver. Hendes blege Kinder fik Farve, da hun saa Præsten.

"Er Pastoren ude og gaar?" sagde hun, mens Ola satte en Stol for ham.

Præsten saa paa hende. "Hvorledes er det du ser ud?"

"De faar spørge min Mand om det," svarede Emma og holdt paa med sit Arbejde.

Ola sukkede og saa angerfuld ud. "Deres Husbond har netop fortalt mig Sammenhængen, han beklager og angrev hvad han har gjort, og har lovet sig selv, at dette aldrig skal gjentage sig. Ikke saa Ola?"

Ola sukkede anden Gang og nikkede paa Hovedet.

"Og saa maa De paa Deres Side love mig at være mere eftergivende," fortsatte Præsten med indsmigrende Stemme. "De maa huske paa, at De har lovet Deres Mand Underdanighed i alle Ting."

"Det har jeg aldrig lovet," sagde Emma, og greb en Bunte Tøi, som hun rev ud paa Bordet.

"De hørte dog Herrens Ord til Dem den Gang, De blev gift, at Manden er Kvindens Hoved, ligesom Kristus er Menighedens Hoved, og at Manden skulde være din Herre."

"Det er sandt, det er tydeligt sagt," faldt Ola ind. Emma bed sine Tænder sammen, men svarede ikke.

"Og jeg haaber, De ikke vil oprøre Dem imod Herrens klare Vidnesbyrd?" fortsatte Præsten. "Ola vil vist støtte og hjælpe Dem som en kjærlig Egtemand? Vil du ikke nok Ola?"

"Det kan Præsten forlade sig paa. Jeg tror nok ikke, hun skal have det at sige paa mig, at jeg arbejder for libet. Vil du vel?"

"Det har jeg heller aldrig klaget over," svarede Emma. "Jeg skulde være lykkeligere, om du arbejdede mindre og havde mere Tid tilovers for din Hustru og dine Børn."

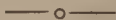
"Arbejde bevarer for Fristelse," faldt Præsten ind.

"Arbejde bevarer for Fristelse — der hører du Emma," gjentog Ola.

"Altsaa — jeg haaber disse Ubehageligheder var forbigaaende og ikke vil gjentage sig mere," sagde Præsten og reiste sig. "Og saa ønsker jeg Guds Fred i Huset, og Dem ønsker jeg," sagde han til Emma, idet han greb hendes Haand, "en Ydmyghedens og Lydighedens Aand, som det sømmer sig en kristelig Kvinde, og saa haaber jeg Ola" — og han klappede ham paa Skulderen — "at du lærer at være overbærende og styre dit heftige Sind."

Ola anbragte igjen et Sul og fulgte Præsten ud med blottet Hoved. "Der hører du Emma," sagde han, ide
Præstens Saga. 3.

han kom ind igjen, "Præsten holder med mig. Nu skal du, ta mig Fa'n, lyde, eller saa skal vi se, hvem som raar i Huset." Emma svarede ikke.

VI.

En Dag blev det meldt, at en Pakke, ledsaget af et Brev, var ankommen til Emma. Det var sjelden noget saadant hændte, saa Meldingen vakte Emmas Nysgjerrighed. Det var heldigt at Ola ikke var hjemme, da Budet kom. Nu tog hun sit Overtøi paa og gik ned paa Posthuset selv. Baade Brevet og Pakken var fra hendes amerikanske Veninde. Brevet var saa fuldt af Kjærlighed og Forstaaelse med hendes ulykkelige Stilling, at Emma brast i heftig Graad og følte sig saa lykkelig ved det som et Barn, der har faaet et nyt Legetøi. Brevet gav hende ogsaa sligt Mod, det raadede hende at forsøge at ryste lidt i Lænkerne og simpelthen at nægte at gjøre, hvad der var ubilligt at fordre og umuligt for hende at opfylde i Længden. Det lød som en lokkende Sang for Emma, men Hjertet krympede sig ved det, hun turde ikke — endnu. Bøgerne var allesammen Skrifter om Kvindens Stilling i Samfundet og Midlerne til at forbedre hendes Raar. Emma gjemte dem i sin Kiste, hun stjal sig til at læse Side efter Side i de saa Minutter, hun kunde afse fra sit haarde Slid, og hun syntes, hun blev saa stærk ved dem. Der var dog Kamp og Arbeide og lysere Tilværelser end hendes. Hele hendes gamle Lyst til Læsning vaagnede igjen, og hun syntes hun skulde kunne give Nar af sit Liv, kunde hun bare saa være en Tid mellem disse lykkeligere Søstre, høre og se

og læse. Som en fangen Fugl i Bur om Vaaren maa se paa sine frie Kammerater svinge sig i Trætoppene, kvikke, elske, leve, eller som et lamt Barn fra sin ensomme Krog maa se paa de andre Børns Leg og morer sig ved det — saaledes saa ogsaa Emma, hvergang hun læste i Bøgerne, udover solbeftinnede Vidder, hvor lykkeligere Mennesker end hun færdedes, og det var dog deiligt at se det, selv om man aldrig kunde komme der. Da en Tid var gaaen, fik hun et Brev sat sammen, hvor hun fik udtalt sin Taknemlighed, og der kom Brev igjen og nye Bøger samt Beretninger om Møder, hvor Kvindens Sag blev diskuteret. Emma havde været saa listig at bede om at saa Brevene adresserede til Nabokonen, saa dette Spil blev drevet, uden at Ola mærkede det allerringeste. Emma kjendte sig mere og mere frigjort og styrket i sin Sjæl, men jo mere hun aandeligt voksede, jo mere følte hun Uholdbarheden og Umuligheden af sin Stilling. Naar Ola havde reist til den nærmeste By med sine Varer, blev han som oftest der om Natten, og disse Nætter offrede hun da fordelmeste til Læsning i sine Bøger; men saa kom Udmattelsen om Dagen, da følte hun sig saa vek, som hun skulde segne. Saa kom det til, at hun skulde have en Viden til Vaaren, og desaaarsag orkede mindre. Hun saa, at gif det som det gif, vilde det dræbe hende inden kort. Hun maatte vove et Slag, og hun valgte en Afst, da Ola syntes at være i godt Humør. Hun havde det paa Tungen flere Gange, men hun kunde ikke saa det frem. Hjertet bankede for voldsomt, og Hænderne svedede, saa Strikketspiet, hun sad med, blev ganske fugtigt. Ola sad med Fodderne paa Gruehellen, varmede sig og gispede.

"Du Ola, du maa herefter tage Hjælp," brast det endelig frem, "jeg holder det ikke ud paa denne Maaden."

Ola vendte Hovedet og bare gapte, saa uventet kom dette Angreb ham.

"Hjælp!" sagde han endelig, efter at han havde summet sig, "er du gal? Hjælp nu, naar du har ruineret Alt vi eier."

"Det er ikke sandt, du har god Raad til at tage Hjælp, naar du bare vil," lød det roligt fra hans tause Hustru.

Ola gapte op anden Gang, som han saa en Abenboring — var det virkelig Emma, som sagde dette? "I den Tilstand, jeg nu er i, kan jeg ikke arbejde saa haardt, som du driver mig," fortsatte Emma roligt, "og selv om jeg kunde, saa vil jeg ikke."

"Vil ikke? —" Ordene sad næsten fast i Olas Strube.

"Ja, vil ikke. Vi har faaet Livet til andet end at slide os op paa det, naar ikke det er nødvendigt længer for os."

"Jeg mener du — —"

"Vi har Pligter mod vor Aand saavelsom mod vort Legeme," sagde Emma videre, "det er vor Pligt at nyde Glæden og Skjønheden omkring os og at leve sammen med vore Medmennesker."

Ola snubde sig helt rundt paa Krakken.

"Pligter — Aand — Skjønhed — er — er du rust Kjørring?"

"Jeg har længe nok gaaet her og været din Tjenestepige," fortsatte Emma modigt, "nu vil jeg det ikke længere. Imorgen faar du se dig om efter En, som kan tage

Hjøsstellet og strubbe Gulvene og hjælpe mig med Vadsken."

Ola havde sprunget frem paa Gulvet og gik op og ned. Næseborerne dirrede, og man saa, hvor Blodet kogte i ham. Endelig stanjede han foran Emma, hun vovede ikke at se op, men holdt feberagtigt paa med sine Strikkepinde; hun følte hans hidsigte Dine ligesom bore sig i hende; den tirrede Okse stod færdig til at stange. "Tag dine Ord i dig igjen Kjærring, eller ved den levende Gud, jeg kommer til at radbrække dig," skreg han og slog Næven i Bordet, saa Lampen nær havde væltet. Emma kastede pludselig Hovedet i Veiret og saa paa ham. Hun var dødbleg, men hendes Dine lyste store og blanke.

"Du kan slaa mig død paa Flekken," sagde hun, "men du faar mig ikke herefter et Skridt længer, end jeg selv vil, og gaa saa til Præsten og fortæl, hvor godt du har holdt Løftet dit."

Ola før hen til Bænken, rev paa sig Frakken og Huen og gik ud. Men da han vel var ude, maatte Emma støtte sig til Bordkanten og tumle sig bort efter noget Vand. Hun havde seiret foreløbigt, men hvad vilde Følgerne blive? Hun turde ikke vente, til han kom ind igjen, men krøb hurtig i Seng og gjemte sig under Dyngen.

En Stund efter kom Ola ind igjen med Huen trukket ned i Dinene. Han sagde ikke et Ord, men Ansigtet var mørkt som før. Hvor havde han været? Havde han været ude og hentet sin Revolver? Bilde han dræbe hende? Hun drog Hovedet endnu mere ned i Dyngen, men dog saaledes, at hun gennem en Abning kunde følge hans Bevægelser. Han gik ikke hen og saa paa Bornene, som han

pleiede, før han lagde sig, han simpelthen begyndte at klæde sig af. Han blæste Lampen ud og steg op i Sengen til hende. Emma laa og skald. Men nei, intet Tegnet til Voldsomhed. Han vendte sig mod Bæggen og laa rolig, og Emma begyndte at puste friere. Da vender han sig pludselig, spænder til hende, saa hun ruller ud af Sengen og ned paa Gulvet uden at sige et Ord. Da Emma havde samlet sig, reiste hun sig. Hun stod med bare Fødder paa det kolde Gulv og frøs. "Er det Meningen, jeg skal ligge paa Gulvet inat?" spurgte hun fagtmødigt.

"Vil for mig hvor du vil, men op i Sengen kommer du ikke," svarede Ola.

Emma fandt frem nogle Tæpper, bredte dem ud paa en af Bænkene, svøbte sig ind i dem, saa godt hun kunde, samlede Børnenes Sko ind i en Byldt, som hun lagde under Hovedet, og forsøgte at sove, men det var umuligt. Der stormede for mange Tanker ind paa hende, og Angsten for, at Ola skulde staa op og myrde hende, var for stor, til at hun kunde saa sove. Da det gryede ad Dag, var hun paa Benene, gjorde op Varme, kogte Kaffen og stelte til Frokosten. Ola stod op og klædte paa sig uden at sige et Ord. Han sad en Stund med den fyldte Kaffekop foran sig, men smagte den ikke. Saa gik han ud. Det var øiensynligt, han pønsede paa noget, men hvad det var, ante ikke Emma. Hun klædte de Smaa paa, efterhvert som de vaagnede, og var usædvanlig øm mod dem. Der kom Ola ind igjen; da stod Emma just ved Bordet og vadsfede op nogle Kopper. Han gik lige hen til hende: "Vil du give vike, Emma?" spurgte han haardt, "vil du?"

Emma holdt paa at tørre en af Kopperne med Haandflædet. "Nei," sagde hun roligt og fast.

I samme Stund følte hun Taget af hans Næver i sine Skuldre som Jernklør, og han mere bar end drog hende henover Gulvet og satte hende mod Væggen, saa det knagede. 'Vil du? svar mig, — vil du?' skreg han. Han holdt hende foran sig og ristede hende som et Stykke Guldtæppe.

"Hust paa, du dræber dit eget Barn, Ola," skreg hun op fra sin Angst. Det faste Tag slappedes pludselig, han slap hende og gik atter hurtigt ud. Ungerne havde i Forstrækkelse gjemt sig i Krogene, nu satte de i et sælles Hylekor, men Emma var ikke istand til at sige et Ord til dem.

Ola kom ikke hjem til Middags, men han kom tidligere hjem om Aftenen end han pleiede.

"Har Kreaturerne faaet sit Kveldsstel?" spurgte han barskt.

"Nei," sagde Emma, "jeg sagde dig jo, at jeg ikke længer var god til det."

Ola svarte ikke et Ord, men gik ud og stelte Kreaturerne selv.

I flere Dage varede denne stille Krig.

Ola tog ikke Hjælp, men foruden sit eget Arbejde, gjorde han ogsaa det af hendes, som hun havde sagt, hun ikke mere vilde have Befatning med. Men han mærkede, dette kunde ikke gaa i Længden; og han kunde dog ikke ligge og slure Gulvene. Ikke et Ord blev talt imellem dem, men Emma holdt sig stivt til, hvad hun havde sagt.

Saa maatte da Ola tilsidst tage Hjælp i Huset, men

fra den Dag havde han sin Hustru og søgte at gjøre hende det Onde han kunde. Emma fik en dyrekjøbt Seier. Han formelig spekulerede ud, hvorledes han kunde gjøre hende Livet ubehageligt. Han hopede hundrede Smaating og Hindringer i hendes vei, han forfulgte hende med spottende og stikkende Ord, han forvrængte hendes Bemærkninger for at faa noget latterligt og vrangt ud af dem. Det var, som han laa paa Lur efter hendes svage Sider for at hugge ind. Og det værste af alt var: han lærte Børnene op til at overse og være næsvis og ulydige mod sin Mo'r. Han ikke alene taalte, men han opmuntrede endog ved sin Latter Børnenes Uforstømmethed. Han pleiede ofte at sige til dem: "Se vi, vi er bare simple Bønder vi, men Mo'r hun er noget saa aparte fint, hun er Frøken hun — det passer sig ikke for hende at skure Gulv eller melke Kreaturerne, det er for simpelt, Gudbevares — — vi maa være glade til, at hun vil være hos os og smage paa vor Grød og gaa i Hverdagsklæ'r."

Emma blev stundom rød af Harm, men hun taug altid stille. Mere end engang aabnede hun sin Kiste, tog Pengeseddelen ud og saa paa den. Skulde hun bruge den? hun havde jo i Grunden ingen Ting at gjøre her, nu han stjal Børnene fra hende. Hun havde forsøgt, siden hun fik bedre Tid, at læse lidt Engelsk med Børnene, men neppe kom Ole underveir med det, før han sagde: "Kast Bogen! I skal saa alligevel ikke blive Præster, det er bedre I blir med mig i Marken." I alle hendes Planer greb han forstyrrende ind, selv om han i Grunden intet havde imod dem; det var nok, at de kom fra hende. Det var som hun, aandelig talt, tilbragte sin Dag mellem Torne og Jæ.

Saa kom da Tiden, da hun skulde føde sit Barn. Det blev en liden Pige. Emma var haardt syg, og det var, som hun ikke kunde faa Kræfter igjen. Den Lille var urolig og skreg meget, hun var baaren og født under for megen baade legemlig og aandelig Smerte til at kunne være sund. Ola snakkede om dette evindelige Gaul baade Nat og Dag. Emma græd og trykkede det lille Smerstens Barn ind til sit magre Bryst. Det var alt paa den tiende Dag, og endnu holdt Emma Sengen. Ola gif og murrede og smaastjændte den hele Tid. Endelig staaede han en Morgen foran Sengen: "Har du tænkt at ligge Resten af din Levetid?" spurgte han barskt, "og tror du, jeg kan holde et Menneske til bare for at passe dig og Ungen din nu i den travleste Tid?"

"Lad mig ligge i Fred endnu en Stund, Ola," bad Emma, "jeg føler jeg er for veif til at gjøre noget — du forstaar det ikke du, som aldrig har været syg."

Ola stod kold og saa paa hende. "Nu skal du op, alting maa have en Ende," og han lavede sig til at løfte hende.

"Rør mig ikke," raabte Emma, "eller jeg siger dig, det blir sidste Gang du ser mig."

"Ja saa reis til Blotshjerg baade du og Ungen," svarede Ola, og dermed lagde han hende plat ned paa Gulvet og satte sig selv paa hendes Plads i Sengen.

Emma blev først som bedøvet, saa samlede hun sig sammen, fik paa sig sine Klæder og forsøgte at staa paa sine Ben. Hun maatte holde sig i Bordkanten, og hun vaklede, da hun gif over Gulvet.

"Se om du ikke kan, naar du bare vil," sagde Ola og gif paa Arbeid.

Emma saa efter ham ; nu var det sidste Baand brustet mellem dem, nu eller aldrig maatte det gøres. Det vilde vare mange Timer, før Ola kom hjem igjen, han holdt paa med Vaarpløining langt borte, saa han kunde ikke se hende. Ved Middagstider gik Trænet, det gjaldt at komme tidsnok. Hun vaskede op paa Loftet og tog Pengejeddelen ud af Kisten. Hun lagde kun de aller-nødvendigste Klæder i en Bundt, lagde lidt Brød og Kjøb inderst og bad sin ældste Søn sætte Hesten for, som netop var kommen hjem efter første Vtt. Sonnen murrede noget om, at Hesten trængte Mad og Hvile nu, men Emma gav ham anden Gang Befalingen i saa stræng en Tone, at han adlød. Imens klædte hun sin Lille og tul-lede hende godt ind i Tørklæder. Det var yndigt, sol-varmt Veir, saa hun trængte ikke meget. Sonnen kom ind og meldte, at der var forspændt, men da brast det for Emma. Hun sank ned over Bordet og hulkede voldsomt ; saa trykte hun sine øvrige Smaa ind til sig : "Farvel ! farvel ! søde Smaa, farvel !" og hun græd, som hendes Hjerte skulde briske. Hun steg op i Vognen og befalede sin Søn at kjøre saa hurtig som mulig ned til Jernbane-stationen. Hun saa sig ikke tilbage. Hun kom tidsnok, Lokomotivet peb og afsted fløi hun. — Det var sent paa Aftenen, da hun kom til Minneapolis. Hun kunde jo ikke finde frem alene i den store By, og ikke kunde hun orke at gaa heller. Hun tog en Cab og bad Kudskten kjøre til sin Broders Adresse. Gardinerne var ikke ned-rullede i Broderens Dagligstue ; hun saa, der sad en Mand derinde og læste sine Aviser, det maatte være ham. Hun betalte Kudskten, greb sin Baby og sin Byldt, vaskede ind og bankede paa Døren. — Da hun saa Lysskinnet fra

Lampen og Broderen staa i Døren, sank Emma om paa Dørtrinnet.

"Jeg er din Søster Emma," hvistede hun; "for Guds Skyld red mig og lad mig blive her i Nat."

Broderen løstede varligt den blege, besvimede Skikkelse op mod Lampen og saa forundret paa hende og spørgende paa sin Hustru.

Men hjemme paa Bordet fandt Ola en Seddel, hvor paa der stod skrevet med Blyant:

"Du ønskede i Dag, at jeg og Ungen skulde rejse til Bloksbjerg, nu er vi rejste. Farvel. Emma."

VII.

En Formiddag, som Præsten sad paa sit Studerværelse, blev han meget overrasket ved at se Ola stige ind gennem Døren, thi det var i den travleste Tid. Og endnu mere forundret blev han ved at se, at Ola havde en Pakke Bøger under Armen; thi han pleiede just ikke at være trykket af Værdommens Vægt. Men allermest forundret blev han, da Ola sank ned paa en af Stolene og begyndte at flortube.

"Men hvad gaar der af dig kjære Mand?" sagde Præsten og lagde Haanden paa hans Skulder.

"Hun er reist, rømt fra Børnene og Huset og mig og altsammen," tudede Ola.

"Hvad siger du?"

"Jeg siger hun er rømt — rømt ud paa Verdens omvankende Hav — og det nu midt i Onnetiden."

"Men har der da forefaldet noget mellem Eder?" spurgte Præsten.

"Nei, ikke det bitterste," svarede Ola, "siden den Dag Præsten var inde, har jeg aldrig saa meget som rørt hende — ja, det vil sige, jeg har kunnet komme an i hende og ruske hende sommetider, men aldrig har jeg brugt Haanden paa hende, det er vist det — men saa har hun vist sig saa mærkværdig kontrari og modskapt, at jeg ikke har vidst, hvad jeg skulde gjøre med hende, eller hvor hun havde det fra, men saa —"

"Nu, har du opdaget Grunden?" afbrød Præsten ham.

"Ja, saa gif jeg op paa Loftet, hvor Kisten hendes stod, og den var aaben, og ved Præsten, hvad jeg fandt der? — disse Brevene og alskens stygge, amerikanske, ugudelige Bøger, med hvilke hun har omgaaedes i al Hemmelighed. Og ved De hvad dette fremmede Kvind-folket, som var hos mig, skriver i Brevene? — jo hun be'r Rona mi at være ulydig, saa my'e hun bare kan — er det inte fælt da — og det prøvede hun da rigtignok i den sidste Tid."

Ola tørrede Taarerne af sine Øine, mens han leverede baade Brevene og Bøgerne til Præsten. Præsten fløi Brevene hurtig igjennem og rystede paa Hovedet.

"Ja, jeg kjenner dem — det er Common-Skolens Frugter, jeg kjenner dem," sagde han og foldede Brevene sammen igjen. "Ja saa, det blev altsaa Enden. Og du ved ikke, hvor hun er flygtet hen?"

"Hun er taget sydover med Trænet, for Gutten var knut var selv med og maatte skydse, endda Hesten hverken havde faaet vaadt eller tørt, og ventelig er hun saa reist til Broderen sin i Minneapolis, som hun snakkede om saa tidt. Og nu var det min Von og Begjæring til Præsten,

om han vilde forsøge at faa hende bort fra Dndstabens Stier og paa Omvendelsens Bei til vor Herre og Frelser, som befaler, at Manden — nei Kvinden skal være Manden underdanig i alle Ting.“

“Jeg skal tænke over din Sag min gode Ola og overveie, hvad der er bedst at gjøre.“

“Ja Tak, vilde Præsten gjøre det, var han ret snil — hun var min eneste Glæde og Fortrøstning, ser Præsten — og var hun stundom vrang, saa var hun ret et dygtigt Arbeidsmenneske, og Præsten kan selv vide, hvorledes det gaar i Huset, naar Kjærringen er borte.“

Med mange Haandtryk og med lettet Hjerte gif Ola hjemover, efterladende de stygge, amerikanske Bøger, Common=Skolens Frugter, paa Præstens Bord.

VIII.

Emma var bleven som et andet Menneske, hendes Broder havde taget venligt imod hende. Det første, som blev gjort, var at faa hende i en god Seng. Og da hun laa der med Hvile over sig, Spændingen, Ophidselsen, Valget overstaaet — da hun laa der i det stille, renslige Rum med hvide Gardiner og en liden Natlampe paa Bordet foran hende, og havde sin lille Smertens Skat i Armen — da, ja, da syntes hun, hun var i Paradis. Der var Ingen, som vilde kaste hende ud af Sengen, Ingen, som vilde drive hende til Arbeide næste Morgen, hun kunde faa Lov at være syg, faa Lov at hvile, hvile — aa, hun syntes aldrig, hun kunde faa hvilet ud. Og det var saa sødt at give efter, og baade Broderen og hans Hustru havde været saa gode mod hende, hun lukkede Øinene og

sovnede ind med en stille Tak i sit Hjerte og med Glæde over Beslutningen, hun havde taget. Næste Morgen bragte de hende Frokost paa Sengen. Bare dette, at blive behandlet som en Gæst, at blive opvartet af andre, var noget saa uvant for Emma, at det havde hele Nyhedens og Velbehagets Tillokkelse. Hun havde rent glemt, hvordan det var at gøres lidt Væsen af. Barnet som sig ogsaa saa mærkeligt ved Moderens Velbefindende, det trivedes Dag for Dag.

Emma var oppe og ude igjen, hun begyndte atter at leve med. Med Følelsen af Kræfter voksede ogsaa hendes Energi og Lyst til Arbejde. Engang imellem kunde der komme over hende som en Samvittighedsbebrejdelse og Længsel efter at vide, hvorledes det gik hendes andre Smaa, men saa kom andre Ting og tog op hendes Interesser. Den store By med de smukke Bygninger og julemende Liv tiltalte hende og vakte igjen hendes Trang til Skjønhed og til Aand. Her var meget baade at se og høre saavel i Kirkerne som paa de fri Foredragsmøder. Hjemme i Broderens Omgangskreds var det jo tarvelig Aandsføde, mest Tale om Forretning og Arbeidspriser og Politikken hjemmefra, men selv det var noget Nyt for hende; hjemme hos Ola kom man ikke udover Kjøer og Griser og "Raadevalg". Hendes Broder hørte til Synoden, ikke fordi han særstilt havde valgt den, men fordi Synodepræsten havde været hos ham, straks han var kommen, og havde klapret ham paa Listen sin. Hustruen derimod var meget ivrig i Synodens Tjeneste, og Emma mærkede snart, at hun var den raadende Aand i Huset. De lagde ikke noget særligt Vaand paa Emma, men Konen i Huset kunde dog ikke holde sig fra sommetider at

stille paa hende, naar hun foretrak at gaa i de amerikanske Kirker, hvor hun syntes, hun altid fik noget værdt at høre, og hvor der var deilig Sang, fremfor at gaa i Synodalkirken, hvor der stadig maltes paa den samme Kværn. Hendes Broder havde sagt til hende, at hun kunde faa bo frit hos dem for det første, til hun selv vilde reise hjem igjen; thi de kunde jo ikke med sin bedste Vilje billige, at hun var reist fra sin Mand, og de haabede, hun vilde vende tilbage, naar hun var bleven rigtig frisk. Synodalphæren der i Byen havde ogsaa havt fat paa dem, fordi de vilde huse en saa vildfarende Kvinde, som ikke vilde angre; men Broderen havde sagt, at han kunde da ikke fæste hende og Barnet paa Gaden. Emma saa, at som Sagerne stod, vilde det være bedst for hende at blive uafhængig saa snart som muligt, saa sig et og andet Arbejde, hvorved hun kunde ernære sig og Barnet; thi hun turde ikke sige sin Broder og endnu mindre Konen, at hun havde besluttet i sit Hjerte aldrig i Evighed at vende tilbage. At aande i disse nye Omgivelser var som et svalende Bad for Emma, hun følte hvorledes hendes Livskraft endnu ikke var sluppen op, hvorledes Tørsten efter Kundskab, efter at være med i Samtidens Arbejde, endnu ikke var slukket. Hun følte sig formelig ung igjen, og Haabet om at kunne vinde tilbage lidt idetmindste af den Glæde, Livet havde bedraget hende for, dagedes atter i hende. Der havde været et Møde i Minneapolis af Foreningen for Kvindens Fremstrid. Emma havde siddet mellem Tilhørerne paa Bænken aldeles som i en Rus. Gik dette virkelig an? Det var Kvinder, som talte og diskuterede Samfundslivets dybeste Emner, der var Kvinder, som var Sagførere, Doktere, Præster, Arkitekter,

Kunstnere, og de stod der ioligt og frit, forsægtende sin og sine Søstres Sag. Vil dette virkelig an? var det endelig gaaet op for Verden, at Kvinden ogsaa var et Menneske, et fuldt Menneske ligesaa velsom Manden, at hun var skabt til andet end at være sin Husbondes og sine Børns Træl? Hun kom hjem aldeles opglødet, med Ansigtet lysende. Hun meddelte sin Broder, hvad hun havde hørt, men han bare smilte og sagde: 'du burde ikke gaa og høre paa dem, Emma, de gjør bare Kvind-folket forrykt i Hovedet.'

"Na ja," huggede Broderens Kone i, "Gud ved, hvad de mager saa efter, vi har det godt, som vi har det, og vi ønsker slet ikke at have det anderledes."

Emma fik som kaldt Vand over sig; nei med disse buede det ikke at snakke, den norske Trælleaand sad dem for meget i Blodet. De havde heller ikke havt nogen Ola til Mand eller levet et Liv ude paa Brærien. Emma sølte, at kunde hun erhverve sit Livsophold her, kunde der endnu oprinde glade Dage for hende. Hun sølte saa meget af sin gamle Bitterhed afstreifet, sin Tro paa Livet og Menneskene komme igjen. Hun sølte, at hun blev bedre, mildere ved at være her; hun kunde atter takke Gud, det havde hun ikke kunnet paa længe; thi hun syntes, hun havde intet at takke for. Hendes Bøn havde kun været den ene: snart at saa do. Nu vilde hun slet ikke dø; hun vilde leve, virke, hjælpe andre, hvis hun kunde. Selv paa Ola og paa Hjemmet kunde hun begynde at tænke med mindre Bitterhed. Der var dog meget, som undskyldte ham; han var ikke oplært til at have aandelige Interesser eller til at kjende andre Fordringer end Legemets.

Saa var det en Aften hun blev overrasket ved, at en

Bogn holdt udenfor, affkurat som den Gang hun kom der. Hun gik nysgjerrig ud i Døren for at se — og hvem ser hun andet end Præsten fra Hjembygden stige ud af Vognen og undersøge Rumret paa Huset. Med et Skrig flygtede hun ind, klamrede sig fast til Broderens Knæ og raabte: "Send mig ikke fra Jer, hører I, send mig ikke hjem, eller jeg dræber mig."

Broderen stod som forstenet: "hvad er dette for noget, Emma? er du gaaet fra Forstanden?"

Han fik ikke Tid til at spørge mere; thi Præstens Skikkelse fyldte Døraabningen.

"Jeg ser, jeg ikke har taget feil," sagde Præsten, da han fik Die paa Emma, der havde flygtet bort i en Krog af Stuen. "Formodentlig Mrs. Moens Broder?" og han hilsede høfligt. Denne bejaede dette og bød Præsten en Stol. "Jeg er den norske Synodes Præst i hendes Hjembygd," sagde Præsten, "og jeg kommer med Hilsen fra hendes Mand og de Smaa."

Ved at høre de Smaa nævne, blev Emma pludselig blød om Hjertet. "Hvordan lever Børnene?" spurgte hun.

"Lad, de lever allesammen godt og er friske," svarede Præsten. "Deres Mand sender Dem den Hilsen, at han har besluttet at tilgive Dem og glemme det påfærede, hvis De nu vil følge mig tilbage til ham."

Dette var nok for Emma; hele hendes gamle Bitterhed og Angst vendte tilbage.

"Han tilgive!" udbød hun foragteligt. "Hils ham tilbage, at jeg aldrig i Evighed kommer hjem."

Præsten sænkede sit Hoved. "Saa Deres Hjerte
Brærens Saga. 4.

endnu er haardt," sagde han; "Gud aabne Deres Dine itide for Deres bitre Bildfarelse."

"Jeg har begaaet en Bildfarelse," sagde Emma, "og det var, at jeg gistede mig med ham."

"Pas nu din Mund, Emma, og bliv ikke saa heftig," sagde Broderen, "hør taalmodig paa, hvad Præsten vil sige, han skjønner bedre disse Ting end baade du og jeg."

"Jeg kjender Præsten," svarede Emma, "vi bli'r ikke enige i det Kapitel."

"Men gjælder da Deres Pligter mod Gud intet i Deres Dine min gode Kone?" sagde Præsten.

"Jo, det er netop derfor, jeg blir her," sagde Emma, "her blir jeg mild og taknemlig, hjemme blir jeg ond og bitter og gaar under i Fortvivlelse."

"Men vil da De, som er et strøbeligt og syndigt Væsen, vove at foreskrive den Al gode Regler for hans Styrelse, sige til ham, jeg vil, du skal gjøre saa og ikke anderledes? Skal da ikke vi Mennesker tage op vort tildelte Kors og bære det? Nu er det engang for alle afgjort og beseglet med Kirkens Segl, besvoret for Gud og Mennesker, at De skal vandre ved hans Side som hans Egtehustru, til Døden opløser Baandet, vil De da egenraadig unddrage Dem denne Forpligtelse?"

"Om jeg en Gang har valgt feil, skal jeg da ikke have Lov at rette paa Feiltagelsen?" spurgte Emma.

"Ikke naar denne Rettelse maa ske gjennem Synd, gjennem Brud paa Guds Love," svarede Præsten. "Kom til Dem selv igjen, kjære Ven! vend dette Kors, som De kalder det, om til Velsignelse; thi dertil vil Herren hjælpe Dem, om De bare vil. Vær Taalmodighed af Korset, bliv Eksempel paa en af disse sagtmødige, ydmyge

Kvinder, der villigt underkaste sig sin Mands Herredømme, selv om det er ubilligt og haardt, og De vil kanske kunne omstabe ham."

"De kjender ham lidet, naar De kan tro det Hr. Pastor," svarede Emma med et bittert Smil; "jo mere villig jeg blir Offerdyr, jo grusommere blir han. Og jeg ved ikke hvad Nytte det kan være hverken for ham eller Børnene, at jeg blir traadt eller slaaet ihjel."

"Der er den Feil ved Dem, at De vil være visere end Gud," sagde Præsten, "De kjender ikke den Glæde som ligger i Underkastelse."

"Vis mig Guds Krav paa, at et Menneske skal offres for et andet uden Nytte," svarede Emma, "og jeg skal underkaste mig."

"Vi har Guds Ord i den hellige Skrift," svarede Præsten.

"Hvis Guds Ord siger noget saa umoralisk, saa uretfærdigt, saa ondt, saa er jeg vis paa, det ikke er Guds Ord."

Der hørtes et dybt Suk henne fra Hjørneskabet, hvor Broderens Hustru lyslede med Kaffekopperne. Hun saaes og at ryste sit Hoved betænkeligt. "Emma, Emma," kaldt Broderen ind, "du siger da ikke slikt."

"De kjender jo ligesaa godt som jeg Pauli og Petri Ord om Kvindens Underdanighed?" spurgte Præsten roligt og blidt.

"Jeg kjender ogsaa til, at der staar, at Manden skal hædre sin Hustru som sit eget Legeme, at han skal vise hende al skyldig Åre, at han skal elske hende, hvorfor fortæller aldrig I Præster dette til Folk?"

“Formodentlig fordi dette ikke behøves, fordi Oprøret sædvanlig kommer fra Kvinden.”

“Naturligvis, I ere jo Skabningens Herrer,” sagde Emma og haanlo.

Egteparret vaandede sig i Forfærdelse over at Emma turde sige saadant noget og det lige i Præstens Øine. Sukket og Rystningen paa Hovedet kom igjen, og Broderen begyndte at fremstamme Undskyldninger.

“Na, siger intet,” sagde Præsten, “i Ophidselsen siger man meget, man ikke just saa ligetil mener. Imidlertid ser jeg, at hun i sin nærværende Sindstilstand er umedgjørlig, og jeg skulde derfor gjerne ønske at tale et Ord i Enrum med Eder, som jo er hendes nærmeste Slægt herude.”

Broderen bad Emma gaa ud lidt. Hun stod op for at gjøre det, men nølede og blev staaende midt paa Gulvet. Saa vendte hun sig pludselig og med Stemmen dirrende af Bevægelse raabte hun: “Sælg mig ikke! Sælg mig ikke! Eller jeg vil kalde Jer til Regnskab for det paa Dommens Dag.” Hun løftede høitideligt Haanden i Veiret som for at kalde Himlen til Vidne og gik saa hulkende ud.

“Vel, mine ukjendte Venner,” begyndte Præsten, da Emma var forsvunden. “Jeg forudsætter, at I dog har Erbødighed for Herrens aabenbarede Ord, ikke sandt?”

“Jo — o — vi stræver jo med det,” sagde Broderen forlegen.

“Det er jo Lygten for vor Fod, og Lyset for vor Sti,” faldt Konen hurtig ind.

“Jeg vil ikke bebreide Eder, at I har beholdt hende saalænge, uagtet I kjendte de nærmere Omstændigheder,

men dette maa jo have en Ende. J er jo enige med mig i, at det gaar ikke an, at vi norske Kristne i alle Fald, som dog endnu har bevaret Erbødighed for Kirke og Moral, ser gjennem Fingre med dette, at en Hustru løber fra sin Mand."

"Nei, jeg har nok snakket om det med Manden min mere end en Gang," svarede Konen.

"Ja, det er nok galt, men — "gjentog Broderen nølende.

"Og om end Eders Samvittighed stillede det som Pligt for Eder at tage mod hende, da hun kom her forvildet og forladt," fortsatte Præsten, "jaa maa Eders Samvittighed ogsaa nu tilsige Eder at sende hende tilbage. Forholdene, forsikrer jeg Eder, er betydelig overdrevne af hende. Ola har desuden lovet mig nu at være god mod hende og tage alle mulige Hensyn. Han har taget Hjælp i Huset til hende, han drikker ikke og er en ordentlig Mand i alle Maader. Han forsikrer mig ogsaa, at han ikke har lagt voldsom Haand paa hende siden den Gang efter Stormen."

"Der hører du Kasper," sa' Konen og nikkede.

"Og tro mig, Venner," saldt Præsten ind salvelsesfuldt, "det vil blive haardt at stampe mod Brodden, det vil blive haardt at gjøre Oprør mod Guds soleklare Anordning." Han reiste sig og gik op og ned paa Gulvet. "Hun forstaar ikke, den ulykkelige Kvinde, at hun vandrer paa den brede Bei til Fortabelse, men vogter Eder for, Venner, at gjøre Eder til Medskyldige i hendes Uret. Herren vil træve hendes Sjæl af Eders Haand, og handler ikke I nu kraftigen for hende, saa blir Eders Del med de Uretfærdige, der hvor Ormen ikke biter, og Jlden

ikke udslukkes.“ Han standsede og lod Lommenørklædet fære over sit Ansigt.

Konen begyndte at græde. Broderen saa rent modfalden ud. “Hvad skal vi saa gjøre?” spurgte han endelig.

“At komme godvillig tilrette med hende nu, indser I selv er umuligt, hun maa altsaa tages med Magt. Naar først Skridtet er gjort, vil hun komme til Besindelse og indrømme, at det var det ene rette. Altsaa, jeg kjøber Billet med Morgentrænet. I lader en Vogn komme her Klokken 8 og kjører hende til Stationen. Men det gjælder, at I sætter Vilje paa og gjør Eder haarde. I maa ikke lade Eder røre hverken af hendes Bønner eller hendes Skrig. Lover I mig det? Eders Præst her har tilskrevet mig om Eder, at I hører til hans bedste Medlemmer, saa jeg ved, I kun spørger om den ene Ting: hvad er Pligt og Ret. Og svigter I nu, vil I saa en Byrde paa Eders Samvittighed, som I aldrig kan faa afvæltet.“

Samtalen fortsattes endnu en Stund, og ved Hustruens kraftige Medvirkning lovede endelig Broderen høitideligt at gjøre, hvad der var foreskrevet ham.

“Skal vi saa ikke ende denne vigtige Aftens Beslutning med en Bøn til Herren, om at han vil give sin Betsignelse til den og blødgjøre Eders Søsters forhærdede Hjerte?” spurgte Præsten. Svaret blev naturligvis Ja, og med Bøn og Salmesang blev Offerdyret indviet til Undergang.

IX.

Størsteparten af Natten tilbragte Emma paa Kæ, hulkende over sin Seng, ved Siden af den Vlle. Hun hørte de sang Salmer nedenunder, og hun anede, at det var det almindelige Segl paa en eller anden grusom Handling. De forfærdeligste Anelser betog hende og stjal Sønnen fra hende. Først ud paa Morgensiden sovne hun udmattet. Hun blev vækket af sin Bro'r, som stod ved hendes Seng. "Du sover længe idag, Emma," sagde han, "du faar staa op nu."

Emma rejste sig paa Albuen. "Hvad besluttede I igaar?" spurgte hun.

"Na, vi besluttede ingen Ting," sagde Broderen langsomt og lavede sig til at gaa ud.

Emma spiste sin Frokost, men det var lidet hun orkede at nyde; hun undreder paa, hvorfor Broderen endnu ikke var gaaen til sit Arbejde.

Da rullede en Vogn for Døren. Emma begyndte at ane noget. "Hvad skal den Vogn?" spurgte hun.

"Jeg tænkte, du kunde have godt af lidt frisk Luft ovenpaa Anstrængelsen igaar," sagde Broderen, "saa jeg mente at føre dig ud lidt."

Emma begreb alt. "J vil forraade mig, det er Bedrag!" raabte hun. "Men I faar mig aldrig ud i den Vogn." Hun klamrede sig fast til Bordet med begge Hænder. Hustruen blinkede til sin Mand, saa tog de og rev hende løs og bar hende ud i Vognen. Emma skreg, som skulde de tage hendes Liv. Naboerne stimlede til, hendes Klædebyldt og Barnet blev langet ind efter hende, Vogn døren smeldt igjen, og afsted bar det. Men da Emma saa, at alt Haab var ude, sank hun sammen i

Boguen som en Klat vaad Jord. Paa Stationen stod Præsten med Billetten i Haanden og ventede. Emma blev halvt bevidstløs baaren ind i et Sæde, Præsten satte sig hos hende, Lokomotivet peb, og Minneapolis forsvandt i det Fjerne.

Emma var bleven stille — aldeles stille. Hun stirrede med et aandssfraværende Blik ud gennem Vinduet, selv Barnet, som skreg, kunde ikke tiltrække hendes Opmærksomhed. Præsten sad ved hendes Side og lagde ud om, at hun skulde se, hvor godt alt skulde blive nu, hvilken Tilfredshed hun vilde føle ved at have gjort sin Pligt, hvilke Løfter Ola havde gjort, at han havde kaldt hende sin eneste Trøst o. s. v. Emma sad lige følesløs, intet Smil, ingen Taare, intet Ord. Præsten opgav sine Mæglerforsøg. Ved Stationen mødte Ola med Hest og Vogn. Han skvat jo tilbage ved at se sin Hustru som et vandrende Spøgelse komme imod sig; men Præsten hviskede ham noget i Øret, og Ola nikkede og takkede Præsten med Taarer, for hvad han havde gjort.

Emma stod atter i sin Stue. De Smaa trængte sig ikke jublende om hende; de stod halvt fremmede og saa paa hende — ogsaa de! Men ellers var alt ved det gamle, alt det som bar Trældommens og Fortrøblelsens Mærke, alt det, som havde Nædselens Minder i sig. Hun satte sig paa en Stol ved Bordet uden at tage Overtøiet af sig. Ola kom ind, efter at have stelt Hestene. Han var øiensynlig i ypperligt Humør, han gik op og ned paa Gulvet og gned sig i Hænderne. "Nu, saa du maatte krybe til Korset, Emma!" sagde han, "ja, ja — det er godt, naar Folk betænker sig. Der ligger mangt Arbejde og venter paa dig."

Arbeide — Arbeide — Arbeide — Arbeide — bare Arbeide saltet med Spot og Had og Iskulde. Nei her var jo ikke noget Balg, ikke efterat hun havde været ude paa de solbeskinneede Vidder i Solvarme og Livsglæde og Haab.

“Skal du ikke tage af dig?” spurgte Ola.

“Na jo, jeg skal vel det,” svarte hun mekanisk og løste Hattebaandet. Da Lampen var tændt, sad hun atter stirrende paa sin Stol som før. Ola blev rent bange, han syntes dette var uhyggeligt. “Ja jeg lægger mig jeg,” sagde han, “saa kommer vel du efter?” Emma svarede ikke, bare sad og stirrede. Hun sad urørligt der, til det var næsten Midnat; saa reiste hun sig langsomt, pustede ud og saa omkring sig paa Vægge og Tag. Hun gik hen til Sengene, hvor Bornene laa. De sov alle roligt, de havde ikke noget Savn af hende, de elskede hende ikke, de var blot komne længere bort end før. Hun kastede et Blik bort i Sengen, hvor hendes Mand laa. Han laa paa Ryggen, med Næseborene vid aabne, og snorfe- fede. Det var Vilddyrets Kraft. Munden var ogsaa halvaaben og viste en Række friske Roddyrtænder. Men da hun saa skulde forbi Buggen, hvor hendes Mindste laa, da brast det for hende. Hun sank ned paa Gulvet over Buggen og begyndte at hulke krampagtigt. “Nei, du er min — dig skal de ikke tage fra mig — du vil følge Mo’r, vil du ikke? dig har de jo ogsaa jaget.” Og hun rev den Lille til sig, trykkede hende op til Brystet, kyskede og kyskede hende og ilede saa i vild Flugt ud — ud paa Bræien. Hun tog ikke Hat paa, Døren stod halvaaben efter hende.

Det er en mild, deilig Høstnat med Maanelys. Fine,

hvide Dampe stige op fra Jorden, der er en drømmende Disighed over Skogen og Vandet. En og anden Lysflue glimter som elektriske Gnister mellem Græsjet. Sivene rundt om Præstegaardsvandet hvister Hemmeligheder i den lune Bris. En og anden kluntet Stildpadde vralter endnu i Sandet, en og anden Frø kvækker i den stille Nat, og Gaardshunden hos Præsten svarer. Ellers er det stilt. Langt borte kan man se Lys paa en og anden Farm, hvor der kanske er syge Folk, og Præstens Skikkelse tegner sig i Maaneskinnet paa Ruden i hans Studerværelse. Han sidder oppe og skriver endnu; thi imorgen er det Søndag, og han er bleven heftet fra sin Prædiken ved dette. Da rasler det pludselig i Sivene. De bøies forsigtig tilside, og i Nabningen staar en Kvinde. Hun har nogle Fødder og har kastet Kjolen. Paa den ene Arm bærer hun noget som et lidet Barn, og en stor Sten er bunden i et Loug om Halsen og hænger foran paa Brystet. Det blege Ansigt ser fortvilet op paa Maanen, saa stikker hun Taaspidsen frem for at finde nyt Fodfæste. Hun grynses, hun trækker Foden tilbage, hun gaar med Barnet paa Armen og med Stenen hængende foran paa Brystet længer hen, prøver — gaar videre rundt, rundt — — i den maanelyse Nat.

Præsten sad oppe og studerede.

Han havde forandret sin Tækt og vilde nu tale for Tilfældet over: "Kvinden skal være Manden underdanig." Som han sad der alene i Stilheden kom der sliu uhyggelig Følelse over ham. Han maatte se sig om. Var der No-gen inde? Han følte sig formelig mørkræd. Han lyttede — var det ikke som et Suf eller en Stønne af En, som var i dyb Vaande, der blev baaren over til ham i Natten

— Der løb det som et Plass i Vandet nedenfor Binduerne. Han steg hurtig bort til Ruden og saa ud, han speidede, han lyttede — — han kunde ingen Ting opdage. Men Uhyggen vilde ikke forlade ham. Han lukkede sit Manuscript igjen, han fik stole paa, at Manden kom over ham, han krøb ned til sin lune Seng.

Morgenens efter stod Præsten paa sin Prækestol og lagde ud med stor Bevægelighed om, hvorlidet det nytter at stampe mod Braadden, at trodse Guds klare Vidnesbyrd. Tidens saakaldte oplyste Mander vilde forlade Herrens tydelige Tale og skabe sin egen Anordning ved at ligestille Kvinden med Manden og proklamere Kvindens Rettigheder. Men se — vi havde her i Bygden et tydeligt Eksempel paa, hvad det fører til. Og nu omtalte han, dog uden at nævne Navn, Historien med Enmas Flugt og Tilbagevenden, den sidste tilsat med alle hans Veltalenheds Blomster. Han talte om, hvor godt det er at give efter for sin Blygt, hvilken Fred og Tilfredshed Sindet da føler, og hvorledes Guds Betsignelse da strømmer over det i rigt Maal. Og derfor formanede han sine Tilhørere at forblive ved Bibelens gode gamle Ord, at "Kvinden skal være Manden underdanig." Præstens Stemme brast, hans Tilhørere udgjød Taarer og saa sig om efter Ola; men Ola var der ikke. Præsten var vel fornøiet med sig selv. Han havde faaet en skøn Leilighed til at indprente en betydningsfuld Sandhed, og hans Almue talkede ham for Belærelsen. Han besluttede at vandre hjem den deilige, solklare Høstdag. Men kommen i Nærheden af sit Hjem stansede han pludselig, for tilbage og blev ligbleg. Skyldet op paa Sanden, saaledes at halve Kroppen endnu var ude i Vandet, laa Emma. En

grønset Skilbpadde havde viklet sig ind i hendes Haar, en slimet Snegl var krøben op paa hendes Bryst. Men hendes blege, fortrukne Ansigt laa vidaabent op mod Himlen som for at nedkalde Havn; den ene Haand var klemmt fast om hendes døde Lille, den anden var knyttet op mod Bræsten.

Kjærlighed paa Kofangeren.

II.

Kjærlighed paa Kofangeren.¹⁾

Jim kunde aldrig begribe, hvorfor Præsten bestandig sagde, at Barndommen var Livets Paradis. Havde ikke Paradiset været anderledes end hans Barndom var, kunde de gjerne have det for ham. Havde Vorherre været lige umedgjørlig som hans to Gamle og bare skjændt og slaaet, var det nok ikke saa underligt, at Adam og Eva havde sig ud snarest muligt. Han vilde mere end gjerne komme ud af sit Paradis, om han bare kunde. Der udenfor tænkte han sig altid Livet med fulde Grødtallerkener og ferskt Brød en Gang om Ugen. Det var Fremtidens Tilskøttelse for ham, naar han en Gang blev Mand. Dette evindelige Paradisliv paa haarde Skorper og vasne Poteter huede ham ikke. Hans Livs Ophav var glad i alt vaadt, undtagen Vand. Naar da han stolt over at have ødelagt Halvten af sine Dagpenge i Whisky, kom ranglende hjem med et huldjaligt Smil, mødte der ham altid en Strøm af Belsignelser i Trappen, der fortsattes end eftertryffeliger i Stuen, og sædvanlig endte med et smeldende Drefigen paa hans hovne, rødmsede Kind. Denne venlige Tiltale besvarede i Almindelighed

---

1) I Amerika bruger man foran Lokomotiverne at fæste en Andretning i Form af en Sueplog, for at løfte tilside Rør, som kan ligge eller gaa paa Linjen ude paa Prærierne. Denne kaldes Kofangeren.

med, at han fylde sin ømme Egtehalvdel Thepotten eller andet forhaandenværende Kasteskyts i Hovedet. Dette aspareredes med Ildtangen og Vandøsen, og nu var Signalet givet til en almindelig Angrebskrig fra den kvindelige Halvdel's Side, en Krig, der oftest endte med, at Husets Husbond og Herre lempelig blev spændt udi-gjennem Gadedøren og maatte staa og banke paa sin egen Port en til to Timer, til han endelig maatte bede tyndt om godt Veir. Naar da Jim, bevæget til Taarer ved Synet af al denne ømme Kjærlighed, begyndte at skrike i vilde Sky, kunde det nok hænde sig, at et af Vaabnene, enten det nu var Stolen eller Ildtangen, dalede veltalende ned paa hans Hoved eller Skuldre og tvang ham til Flugt bag Skorstenen. Snart blev han imidlertid saa vant til disse Scener, at han tog dem ganske dagligdags og blot fulgte Kampens Udvikling fra Vedkassen; thi dette gjentog sig regelmæssig hver Gang Faderen var fuld, og Faderen var fuld regelmæssig hver Aften.

Jim begyndte at filosofere over Egtteskabets Onskelighed eller ei, og kom til det Resultat, at det var bedst aldrig at gifte sig. Hans Moder styrkede ham ogsaa i denne Tanke. "Gif dig aldrig, Jim," sagde hun, "alle Mandfolk er bare Dagdrivere og Drukkenbolte." Jim skjønte jo rigtignok ikke, hvad dette havde med hans mulige Egtteskab at gøre, da han ikke havde tænkt at gifte sig med et Mandfolk, men det kunde jo ogsaa være det samme. Resultatet var jo, trods Moderens ubegri-belige Forstandselsercis, at han aldrig burde gifte sig, og det var han jo enig med sin Moder i. Jim havde troli-gen holdt sit Løfte, til han var mellem 40 og 50; men da gjorde Kjærligheden sin Ret gjældende.

Da hans Fa'r havde drukket sig ihjel, og hans Mo'r, ventelig af Sorg over ingen mer at have at bearbejde med Jldtangen, havde fulgt ham i Graven, reiste Jim til Amerika og ud paa vilde Prærien langt fra Folk. Der havde han og nogle Benner fanget Muskusrotter, tustet med Indianerne og ryddet Land imellemstunder. Men Civilisationen kom dragende efter dem. Jernbanen kom, nye Settlere kom, Skogen blev ryddet, Sumpene tørrede, der blev en By, hvor Jernbanestationen slog sig ned, en By, bestaaende af to Kræmmerbutiker og tre "Salooner." Den ene Saloon kaldte sig Hotel. Med de nye Settlere kom ogsaa forførende Evadøttre, og Jims to Benner havde allerede bukket under for Fristelsen og giftet sig, og stillede nu sine listige Garn op for at fange ham. Jim begyndte ogsaa for Alvor at grunde paa denne Ting; thi som sagt han begyndte at kjende sig lidt gammel og slidt nu, og Kjærligheden begyndte derfor at gjøre sin Ret gjældende. Naar han paa sin vante Ungkarsvis stod og vaskede Talerkenerne og skrubbede Gryden ude ved Pumpen, tænkte han paa, at det unægtelig vilde være behageligere at sidde paa en Stol med sin Pibe og lade Konen gjøre alt dette. Naar han bar ind de tunge Poteteskæffe, tænkte han: det vilde da være bedre, om du kunde læsse Halvparten idetmindste paa din Kones Ryg. Og endelig naar Veden var raa, at ligge og blæse og blæse, saa Røg og Aske fløi ind i Dinene — det kunde han jo ogsaa spare sig, om han blev gift. Jim stod i Fare for at blive sin Ungdoms Ideal utro. Da kom han en Dag til at se et Kvindemenneske, som stod og hakkede op Poteter, og han blev staaende i stum Beundring. Slig som den Hakke arbejdede! det havde han endnu aldrig set Magen til;

det var som Poteterne fløi omkring hende, og som hun ikke havde Tid til at standse for at drage Pusten. Hun havde smøget Ermerne op, saa de røde, veirbidte, kjødfulde Arme lyste i Solen, og det gav formelig et Sæt i Jim, hvergang hun svingede sit farlige Vaaben og satte det i Jorden. Jim tænkte i sit stille Sind: "hvor mange Bushels Poteter kunde ikke hun der grave ud om Dagen," og en stille Bemød faldt over ham. Jim stod bag en Bust, saa han uforstyrret kunde betragte alle hendes Indigheder. Han saa den brede kraftige Ryg, og han tænkte sukken paa de tunge Melsække, som skulde bringes fra Kvernen; han saa det runde, hivende Bryst, og han tænkte: "hvor maatte ikke hun kunde blæse under Barmen om Morgenens." Han saa de muskuløse Lægge, thi hun havde tiltet Kjolen op, og han tænkte: "hvor maa ikke hun kunne danse Keelen paa Markedet." En heftig Kjærlighed betog Jim; han havde ikke før skuet en saa tiltrækkende Kvinde. Hun maatte være Nykommer; thi han havde aldrig set hende før, og han skulde dog være kjendt der i Egnen. Han besluttede øieblikkelig at anstille Undersøgelser. Han fulgte bagefter hende, da hun gik hjemover, i passende Afstand, og han saa, at hun stilede bort imod en Farm, som en Amerikaner netop havde solgt til en Tydsker. I Gaarden stod et Team forspændt, og en lidt aldrende Mand sad paa Sædet med Tommerne i Haanden. Da Kvindemennesket saa ham, slap hun med en Gang Poteterne, hun bar i Forklædet, ende ned, og stirrede paa Manden i stum Forundring. Saa for hun hen til Vognen, satte begge Hænderne i Siden og raabte i en alt andet end blid Tone: "Har jeg ikke forbudt dig en Gang for alle at reise mere til Byen?"

“Ja men du ved jo det var den Plog, som skulde hentes fra Stationen,” svarede Manden sagtmødigt og halvt skamfuld.

“Kan ikke jeg hente den Plog ligesaa godt som du kanste? kommer du til Byen, ligger du bare paa Saloonerne og drikker al Fortjenesten op, og saa skal jeg endda til have det Bry at fragte dig hjem. Nu har du ruineret en Farm, men jeg har lovet mig selv, du ikke skal ruinere den andre. Se saa, kom nu ned med dig, saa skal jeg rejse efter Plogen i Eftermiddag, og saa kan du gaa i mit Sted paa Aakren.”

Dermed tog hun og løftede uden videre Manden ned og satte ham til at pille op igjen Poteterne, som havde rullet udover Tuset. Manden murrede noget om Pokers Kvindfolk, men adlød alligevel, og med faste Skridt traadte Kvindemennesket ind i Huset for at stille til Middagen.

Jim stod igjen underlig tilmode. Først randt ham i Hug hans Moders Advarsler mod at gifte sig, da alle Mandfolk er Drukkenbolte og Dagdrivere, siden randt det ham i Hug, at dette beundringsværdige Exemplar af det stærke — nei smukke — Køn, kanste var udenfor Jims Rækkevidde. Han begav sig hen til Manden, der fremdeles murrende gik og plukkede Poteterne til Middagen, og gav sig i Snak med ham. Han fik da vide, at han ganske rigtig var Tydskeren, som havde kjøbt Farmen, og at Kvindemennesket — Tydskeren saa sig her forsigtig omkring — var en norsk Satan — ellers en prægtig Kone — som han havde reist ombord med over Atlanterhavet for 20 Aar siden og derpaa forenet sig med i den hellige Ægtestand — — —

Jim fløede sig i Nakken, sagde Farvel og ønskede, at Tybsteren snarest mulig maatte brække Nakken. I flere Aar gif Jim og ventede taalmodig paa, at dette skulde ske og henvendte som en from Katolik mange Bønner til St. Patrik besangaaende — og saa skede det virkeligt. Tybsteren havde i et Anfald af Ulydighed mod sin Evas Vilje reist til Byen, og Resultatet var, at han aldrig vendte tilbage. Han havde drukkert sig fuld og havde tumlet af Vognen. De bagerste Hjul paa den svært lastede Vogn havde gaaet over ham, og han blev fundet liggende død paa Veien. Da Jim fik høre dette, takkede han sin Gud og St. Patrik og beredede sig lempeligt til sin Friergang. Han vaskede sit Ansigt og Overkrop, samt byttede Skjorte; han fik syet Knapper i Bukselinningen, saa denne ikke vistes nedefor Vesten, han kjøbte sig et rødt og blaat Halstørklæde, samt Guld-Mansjetknapper til 10 Cents Parret, kort fuldbendte sit Toilet med mange slige Smaanetheder, som han vidste maatte gjøre Indtryk paa det smukke Kjøn. Han forsagede Brændevin og Tobak en hel Dag. Da han omsider naaede sin Skjønne, fandt han, at der var kommen En i Forveien. Det var Nabofarmeren, som var en Svenske, men som bare havde et Die. Jim undredes paa, om det skulde gaa ham, som i den gamle Historie om Manden, der friede paa Gravbakken. "Du kommer forsent," sagde Enken; thi hun havde lovet sig til ham, som gjorde Risten. Imidlertid fandt han snart, at Svensken kun var kommen i samme Grinde som han, midlertidigt at gyde Balsom i den sørgende Enkes Saar. Svensken viste sig at være saare gudsfrygtig; thi han citerede Profeten Esaias og kom med et Vers om Paradisets Porte; men dette slog øiensynlig ikke an hos

den sørgende Sjæl. "Paradisets Porte! jamen sa' jeg det!" udbrød hun haanligt — "nei En maatte nok være pynteligere for at komme did. Men tilpas var det. Naar man ikke er likere Kar, end at man drikker sig fuld som et Evin og ligger langs Landeveien, saa fortjener En det ikke bedre. Men han var dog snild og godslig ogsaa, Stakkar!" Enken fik et Anfald af Rørelse, saa hun maatte ty til sit Skjort og tørre Dinene med. Jim benyttede Anledningen til at tale om Druffenskabslastens Korfærdelighed, og om sin Fa'rs og Mo'rs advarende Eksempel; men blev aldeles stum ved Enkens tørre Bemærkning: "du har godt at slægte paa du da!" Svensken benyttede sig listeligt af Jims Nederlag til at tale om den store Lykke at være kommen af brave Forældre og udmalede sit Barnehjem i rosenrøde Farver; men Jim havde manøvreret saa heldigt, at Svensken maatte vende sit blinde Øie til Enken, saa han var nødt til at vride Hovedet og stjele lidt med det andet, hvad der unegtlig ikke tog sig ud til hans Fordel. Jim søgte imidlertid at oprette sit Nederlag paa det moralske Gebet ved at slaa ind paa det mere praktiske, og talte nu om sin Farns Øpperlighed, om hvormeget Hvede han avlede, om hvor mange Heste, Rør og Gribe han kunde holde. Svensken kunde ikke hamle op med ham heri, da han var en Nybygger, og maatte da ty til den Udvei at bemærke: "ja og saa er hele Nabolaget fuldt af Jrske, og vi ved nu, hvad Slags Folk det er." Dette Angreb paa Jims Nationalitet gjorde naturligtvis denne rent rasende, og nu fo'r disse to Medbeilere i Haartotten paa hverandre, saa Enken tilsidst maatte tage hver for sig i Kraven og kaste dem ud af hver sin Dør. Jim saa, at Grobringen ikke var gjort med et

Slag; der maatte manøvreres listeligt og taalmodigt. Svensken var 10 Aar yngre og desuden Nabo, saa han kunde se og tale med den Skjønne saa at sige daglig. Jim maatte derimod paa Jernbane forat træffe sin Elskede, da hans Farm laa en hel Jernbanestation søndenfor. Men saa stolede Jim paa de fem Heste, otte Kjør og ti Griise, som han havde mere end sin Medbeiler, ikke at tale om at hans Huse var dobbelt saa store, og Ingen vidste, at de var fulde af Væggedyr. I et helt Aar rasede Kampen. Jim mødte op ved alle Leiligheder, hvor han var vis paa at træffe Enken, og viste hende al mulig Opmærksomhed; men overalt fandt han ogsaa Svensken. Begge søgte at overbyde hverandre i at traktere paa hende Limonade og Ol og give hende Billetter til Cirkus, naar engang imellem et ublevet Brag af noget saadant passerede; begge søgte at finde paa overraskende Ting. Jim studerede jevnligt Avisen for at finde nye Opfindelser, der kunde tjene til hans Maal, især nye Patentmediciner, og sendte hende saaledes engang et Par fine Sko med en Flaske Indian Blood Syrup i den ene Læge og en Flaske Kastorolje i den anden. Men dette havde nær ødelagt alle hans Planer; thi den Skjønne var bleven saa fornærmet, at hun havde kylet Medicinflaskerne udgjennem Vinduet og havde nær truffet sin svenske Ven i Hovedet, da han netop nærmede sig med en Gifte Sæbe og et rødt Silketørklæde. Jim mærkede, at der maatte staa et Hovedslag, og efter at have sendt i Norgeien for sig som Forbedere et smukt Føl og en aarsgammel Gris, besluttede han sig til Frieriet. Han beredede sig til den hellige Dag ved en Bøn til St. Patrik og ved en Portion Ludefisk (thi det var Fastedag), samt to Drammer Whisky. Men da han kom til Sta-

tionen, mærkede han, at han var kommen 1½ Time for tidligt, samt at han var lidt øren i Hovedet, kort i en lidet ønskelig Tilstand til at holde en sømmelig Friertale. To Drammer havde endnu aldrig slaaet Jim til Jorden, men det maatte være denne Kjærligheden, som berusede ham. Han tænkte, han kunde rusle saa smaatt opover Jernbanetrækken, saa gik han altid Ørenheden af sig. Som sagt saa gjort. Jim ruslede afsted i salige Drømme, smaaleende med sig selv. Han saa i Tanken sin Elskedes blussende Ansigt, da hun kyssede Svensken udigjennem Døren, han saa hendes Arme, da hun arbejdede i Potetaakren den første lykkelige Dag, han opdagede hende; han saa sig selv sidde i den gamle sprukne Rænestol derhjemme, og hun ligge paa Knæ foran forat trække hans vaade, slidne Støvler af. Smilet blev bredere paa Jims Ansigt, han lo imellem høit, saa det klukkede, og rystede paa Hovedet. Han saa hverken til højre eller venstre, han hørte ingen Ting omkring sig, bare ranglede fremover i stille Henrykkelse, mens Solen balte og farvede Brærien gyldenrød. Med en Gang vaagner han op af en vældig brusende Lyd — det er Lokomotivet. Forfærdet vil han vende sig om — i samme Dieblis er han kastet og løftet i Beiret, han slaar om med Armene og klamrer sig fast i Dodens Angst i det nærmeste, han kan saa fat i, og der sidder han — paa Rofangeren. Hælene paa Skoene naaede saa vidt ned i Marken, men Gud ske Tak og Pris — de var af "Brown's best in the World," saa de øieblikkelig løsne og bare slang og raslede nede paa Skinnerne. Jim var med en Gang bleven ædru. Han glemte Friertalen og Rænestolen — ja selv Enkens robuste Arme øvede ingen Tiltrækning mer paa ham. Her galdt bare

en Ting: at holde sig fast. Han raabte og streg — Ingen hørte ham. Lokomotivet udsendte sit alt overdøvende Paff! Paff! og afsted for det paa sin seiersstolte Bane. Jim klamrede sig fast. Træer, Buske, Huse, Jorder, alt dansede i en forvirret Blanding med Lynets Hast forbi ham og gjorde ham rent svimmel. Kunde det ikke stoppe bare en eneste liden Gran, bare — — — "Hjælp!" brølede Jim. "Hui!" svarede Lokomotivpiben — og afsted bar det galere end før. Og saa dette Mørke! det var som Himmel og Jord gik i et og var fuld af dunkle, dansende Skygger og Spøgelse. De for omkring ham, de skar Ansigter til ham; han syntes, han skulde kjende mellem dem Svensken, som slap Hakkens af bare Forbauelse, og saa stod bagefter og storlo af ham; thi Ulykken var, at om det end var mørkt, saa sad han der i fuld Belysning fra Lokomotivlampen. Jim forstod, at hans sidste Time var kommen. Han begyndte at tænke over sine Synder og afleverede en efter en til St. Patrik til en naadig Dom; men det hjalp ikke — afsted for det lige djævelsk fort. Jim kjendte sig saa underlig vel i Armene og lam i Fødderne — han begyndte at gjøre Løfter — han skulde aldrig lade sig kjøbe til at gjøre falsk Ed i Jurgen, han skulde aldrig blande Sand i Melet, han skulde aldrig lyve mere end til Husbehov, han skulde give to tykke Bokslys til Kirken og 5 Daler mere til Præsten, han skulde aldrig gifte — — — nei det sidste kunde han dog ikke saa over sine Læber — han vilde i alle Fald forsøge, om det ikke skulde gaa uden. Tog det da ingen Ende! Stationen! Stationen! Denne haanlige, susende, pibende Lyd omkring ham — disse Gnister, som fæg i Luften, som om det bar luft til Helvede, disse Skygger, som strakte Ar-

mene ud efter ham. "Hjælp! Hjælp!" Jim følte, han holdt det ikke længere ud; han havde en Følelse, som skulde han besvime. Da øiner han i Mørket som Omridset af en Bygning og en rød og grøn Lanterne. Det maatte være Stationen. Gud ske Lov — han kunde kanske endnu reddes. Med den sidste Kraftanstængelse tog han sig sammen og klamrede sig fast — der stoppede de. Jim var saa fornumlet, at han de første Minutter blev siddende urørlig; han var ikke i Stand til at løste sig af sit mindre behagelige Sæde. Da vakktes han af en skraldende Latter — han saa op — alle Folk, der havde været paa Stationen, samlet i en Klynge leende ad ham. "Det er Jim! det er min Salighed irske Jim! han er fuld!" saaledes lød det om ham. Han saa sig om efter Barmhjerthighed. Trængst i Flokken stod hans Elskede med Hænderne i Hosten og lo værst af dem alle, og bag hende — Svensken. Det var ikke at holde ud. Jim væltede sig af og sneg sig i Mørket afsted til "Hotellet." Han gned sig bag for at bringe Følelse i sine Ben — hvad skulde han kjende! Bukserne slidte Hul paa Hul, de nye Bukser trufne paa for Anledningen! Han hørte Latterkoret følge efter sig, ledsaget af vittige Bemærkninger — de maatte have set Bukserne. Han manøvrerede sig saa behændigt som muligt ind igjennem Hotelbøren, og satte sig i en Krog. Han begjærede et Dussin Knappenaale, og da han listelig havde anbragt dem med Ryggen mod Væggen, forlangte han to Drammer og et Glas Øl. Den irske Nationaldrif satte atter hans Livsaander i Bevægelse, og da der stod en Os af smeltet Fedt ud fra Rjøkkendoren, mindede dette ham om, at han var en dødelig, som ogsaa trængte til Mad. Han begyndte at sætte sig ind i Stil-

lingen. Stuen var fuld af Folk: Farmere, som sad rundt Dvnen, med Fodderne paa Jernristen og spyttede, Jernbanearbejdere, som stod ved Disken, drak Whisky og Øl og fortalte fastige Historier. Barten, som var en Landsmand af Jim, gik gemtylig mellem dem og sagde Vittigheder, mens han skjænkede. Net som det var, blev Døren til Kjøkkenet revent op, og der stod Madamen, rød og trind, med en sybende Stegepande i Haanden.

"Er det Meningen, jeg skal fodre Hestene i Kveld og hente baade Ved og Vand, mens du gaar herinde og later dig og drikker? Du vilde vel gjerne sidde paa en Stol hele Dagen, mens vi stakkels Kvindfolk skal slide og slæbe. Havde jeg vidst, du var slikt et Drog, aldrig skulde jeg giftet mig med dig. Nei da var første Manden min noget andet! det var Mand det! men du — — — Vil du nu se, du kan komme dig af Flekken!"

Jims Landsmand rettede sig bare op, lagde Haanden til Huen paa militærisk Vis og sagde bare tørt: "All right, captain!" hvorpaa alle Farmerne slog ud i en Latter, og Madammen murrende slog Døren i efter sig. "Gist Jer aldrig, Godtsfolk!" sagde Jims Landsmand, mens han drog Frakken paa, "at sige hvis I kan undgaa det. Og gifter I Jer, saa tag Enken efter en hængt Tyv, saa skal hun idetmindste ikke sige, at den første Mand var bedre." Dermed forsvandt han for at lystre sin Halvodels Ordre.

Jim sad igjen i mørke Betragtninger. Var dette et Barsel! var det hans Skytshelgen St. Patrik, som sendte ham dette Billede paa huslig Lyksalighed, før han gik hen og begik samme Daarskab. Da Barten kom ind igjen, forlangte Jim en Seng for Natten. Det var

bedst at trække sig tilbage i Tide, før Folket fra Stationen kom ind og fortalte Historien om Kofangeren.

‘ Vil De til Himmels eller til Helvedes?’ spurgte Bærten ganske alvorligt. Jim saa paa ham forundret, men da Bærten ikke forandrede en Mine, ytrede han Ønsket om at komme i Himmelen. Bærten mønstrede ham lidt. ‘ Vel — sagde han, ‘ det kommer an paa, om De slipper ind.’ Dermed tog han et Talglys og vandrede med ham op ad en Stige, der førte til Loftet. Bærten aabnede en Dør paa Klem, mønstrede atter prøvende Jim og sagde: ‘ det er bedst De tar af Frakken og Vesten.’

Jim forstod ham endnu ikke. ‘ Skal ikke Døren aabnes!’ spurgte han.

‘ Kommer ikke længer — Sengen møder,’ svarede Bærten kort.

Nu forstod Jim, at han var paa den trange Bei; han fulgte Bærtens Anvisning og saavidt gled ind. Kommen ind, ansøgte han venligst om nogle Smørogbrød og en Kop grøn The. ‘ Frokost i Morgen Kl. 6,’ svarede bare Bærten og stak Talglyset ind til ham. Han maatte altså gaa sulten i Seng.

Jim satte Talglyset paa Gulvet, da der intet Bord fandtes. Bærelset var forfærdelig varmt, da Solen havde brændt paa Taget hele Dagen. Det var saa vidt han kunde staa opret midt i Bærelset. Han aabnede Vinduet for at faa Luft; øieblikkelig stod der ind en Strøm af Muskitos, saa han maatte lukke det i en Kert igjen og gaa paa Tagt. Det var som aldrig hans Gjenvordigheder skulde tage Ende. Og saa Buktjerne! — hvorledes skulde han kunne gaa paa Frieri i Morgen? Endelig fik han da Lyset slukt og sig selv puttet i Seng. Men sove —

nei det var umuligt. Det var ikke Bæggedyrenes Skyld, nei det irske Husdyr var han for godt kjendt med hjemme- fra. Men Sengen var for kort — og saa disse Myg! De summede, de dansede, de stak, og bragte hans Fantasi hen paa Lokomotivets Susen og paa Rofangeren. Hu! den Fart skulde han ikke glemme. Det værkede endnu i alle hans Lemmer. Han hørte Lokomotivet pibe, han saa Skyggerne fare sig forbi. Og saa disse Myg! Først da det led ad Daggrø, og Myggen blev fredeligere stemt, sov han ind roligt og fast. Neppe var han sovnet, før det buldrede paa Døren.

“Hvem der?”

“De faar staa op!” Det var Madammens egen Stemme.

“Staa op! jeg er jo netop sovnet.”

“Det kommer ikke os ved; vi skal lage til Frokost.”

“Ja lag til Frokost saa meget De vil for mig.”

“Men saa faar De staa op!”

“Skal jeg staa op, fordi I vil spise Frokost Kl. 5 om Morgen?”

“Ja De maa staa op!”

“Maa staa op! har jeg ikke ærligt og redeligt betalt for min Seng? Jeg staar ikke op, før jeg selv vil.”

“Ja saa buldrer vi,” ivarede Madammen bare tørt, og begyndte at dundre igjen, saa Huset skulde falde sammen.

“Det var da et Pokkers Menneske! Kan De ikke la' mig i Fred?”

“Nei De maa staa op!”

“Men hvad i Alverden har jeg med Eders Frokost at gjøre?”

“De ligger paa Borddugen.”

“Ligger — paa — Borddugen —”

Der begyndte at gaa et Lys op for Jim. Han saa under sig — jo rigtig, der var et graaligt, grovt Klædebon med Madsflekker.

Han rev Lagen-Borddugen ud under sig, kastede den ud igjennem Dørspærken, lagde sig til at sove igjen og vaagnebe ikke, før Klokken var næsten 10 paa Formiddagen. Solen stod fuld og varm ind paa hans Tagkammer. Han fik i en Hast paa sig og gik ned til Pumpen for at vaske sig. Der modtog Værten ham med de korte Ord: "Midtdag Klokken 12!" Han var altsaa gaaet glip af Frokosten ogsaa. Hvorlænge skulde han forfølges? Jim gik mørk udenfor Hoteldøren. Da kom et staut Team trækkende en splinterny Vogn, og hvem troner der paa Sædet uden hans elskede Enke og — Svensken med det ene Die.

"Godmorgen Jim!" raabte hun muntert til ham; "skal du have dig en Tur paa Kofangeren i Dag? Du faar have Tak for Føllet og Grisen. Den sidste har vi slagtet i Dag til Bryllupsmad, for nu kommer vi netop fra Præsten jeg og Manden min her — — —"

"Will inte Herrn wara med till bröllopet?" falddt Svensken ind og blinkede djævelsk med sit friske Die.

Jim vendte tovert om, gik ind igjen i "Hotellet" og begjærede en Dram. Saa satte han sig mørk ned i en Stol og sad der og grundede en Times Tid. Men da klarnedes pludselig hans Træk, han pustede ud synlig lettet og takkede St. Patrik for hans naadige Forelse. Hans Moders Billede stod atter for ham med Jldtangen i Haanden, og han gjentog lydelighendes Ord: "gift dig aldrig, Jim, thi alle Mandfolk er Dagdrivere og Drukkenbolte."

**GTU Library
2400 Ridge Road
Berkeley, CA 94709
For renewals call (510) 649-2500
All items are subject to recall.**

GTU Library
2400 Ridge Road
Berkeley, CA 94709
For renewals call (510) 649-2500
All items are subject to recall.

GTU Library

00412 0683

DATE DUE

GAYLORD	PRINTED IN U.S.A.

PRINTED IN U.S.A.

Subscriptionsindbydelse.

Da jeg stadig faar Breve med Forespørgsler om, hvori de Liberales Forkyndelse skiller sig fra de Ortodoksens, og hvorpaa de liberale Kristne støtter denne Afvigelse, har jeg troet det nødvendigt at behandle alle Spørgsmaal, denne Sag vedkommende, i en Bog, som jeg kalder:

"Har Ortodoksien Ret?"

og som jeg herved indbyder til Subscription paa. Bogen vil udkomme i Hefter, saaledes at hvert Hefte indeholder et selvstændigt Helt; dog vil Subscriptionen være bindende for alle Hefter. Bogens Hefter vil indeholde:

1. Er Bibelen en inspireret Bog eller ei? a) det gamle Testamente. b) det nye Testamente.
2. a) Skal vi tro paa tre Guder eller paa en Gud? b) Hvad lærer det nye Testamente om Kristus? c) Hvorledes er Dogmet om Jesu Guddom opkommet? d) Vidnesbyrd fra Kirkesædrene.
3. Værer det nye Testamente en Forsoning gennem Blod? Fire Afhandlinger.
4. a) Om Mirakler. b) Djævelens Historie.
5. Om Livet efter dette. a) Hvor skal vi gaa hen efter Døden? b) Er der et evigt Helvede? c) Skal vi alle samles igjen hos Gud?

Bogen vil leveres Subskribenterne for den yderst billige Pris af \$1.00. Bogladepriisen blir meget høiere. Subskribenterne bedes skrive sine Navne og Adresser tydeligt. For fem subskriberede Eksemplarer sendes det sjette frit. Hefterne begynde at udkomme straks i det nye Aar. Subskribenterne underrettes om, naar første Hefte er færdigt, og ved Indsendelse af Subscriptionsbeløbet, \$1.00, faaes da de følgende Hefter frit tilsendte, efter hvert som de udkomme. Enhver Subskribent erholder tillige frit tilsendt de hidtil udkomne 5 Cents Pamphlets (6) af Kristofer Janson. Jeg haaber alle Venner af Frihed og alvorlig Kristendom vil støtte dette Foretagende.

Kristofer Janson,

2419 Nicollet Ave., Minneapolis, Minn.

Kristofer Jansons Skrifter

er hidtil udkommet:

Kvinden skal være Manden underdanig } Kjærlighed paa Kofangeren }	... 25 Cents
En Buggy Præst	25 "
Folkets Fiender } En Bygdekonge }	25 "
Helvedes Børn, indb.	25 "
Do. heftet	15 "
Den norske Synode	10 "
Bogter Eder for de falske Profeter	5 "
Sande og falske Liberale	5 "
Jødegud og Kristengud	5 "
De Ortodoksers og Liberales glade Evan- gelium	5 "
Skal vi bede til Gud, og hvad skal vi bede om	5 "
Ortodoksiens Modsigelser	5 "
Jansons Salmebog, indb.	75 "
Do. Do., heftet	50 "

Bøgerne faaes, frit tilsendte, ved Indsendelsen af Beløbet til

Kristofer Janson,

2419 Nicollet Avenue, Minneapolis, Minn.

☛ Paa fem betalte Exemplarer det sjette frit.